

EDITORIAL

(occitan lengadocian)

Dins un vam, camina que caminaràs, lo trin menat per Felip quita Besiers per Agde ont Cindi es mai matinal!

Sufis de doas minutats d'estanc a Montpelhièr per trapar Elsa e Laurenç, cap a Nimes per quèrre Natàlia! Fa una boclassa a Tolon e monta lèu-lèu la Julia...

Dètz oras mai tard- cal passar lo Massís Septentrional- arribar a Lemòtges ont Catarina espèra, coratjosa.

Davala a Pau per Bialana, e dins la Montanha Negra a Castras per Veronica.

Enfin, una orassa d'arrèst per tastar lo vin de Galjac e per la meteissa ocasion embarcar Emilia.

Zo! I sèm!

Diluns 28 d'Agost de 2006 a dètz oras picantas, la còla tota escarrabiliada es operacionala.

Vaqui nòstre primièr jornal, bon viatge en cò nòstre !!!

La còla tota dels calandrins de 2006-2007 de l'establimet de formacion APRENE.

SOMARI

(occitan

lengadocien)

Pagina 1 :

- Editorial
- Causida del titol

Pagina 2 :

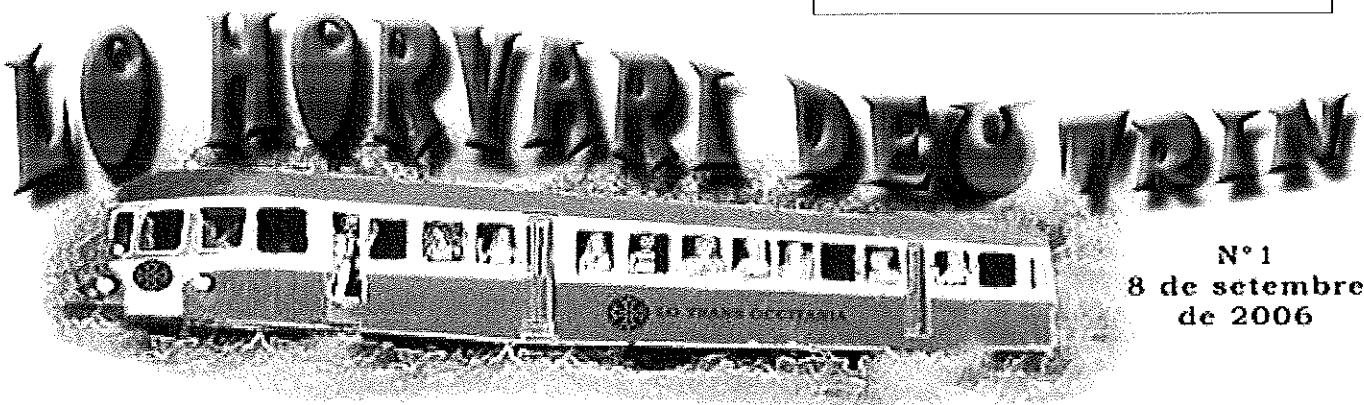
- Actualitats : Las vendémias
- Canton cultural : « Bal »
- Brèvas

Pagina 3 :

- Tròc de vida : Per qué ensenhar e en Occitan ?
- Tèxt liure : Lo passejaire de Meravilha
- Jòc : jòc de dits entaus dròlles

Pagina 4 :

- Recèpta : La còca de rasims
- Bricolatge : Lo baston de plueja
- Provèrbis

CAUSIDA DEU TÍTOL

(occitan gascon)

«Es lo pichon trin,
Que bufa, que s'estufla,
Es lo pichon trin,
Que chuca lo vent,
Cho, cho, cho... » cançon taths chins de A. Raynal

Solide que'vs demandatz perqué avem causit aqueste titol... e voletz saber?

Tara hèiteta, eths locaus d'Apreno que's tròban ath ras dera gara, çò qui en mei de plaçar eth centre ath bèth miei d'un crotzacamins internacionau, li horneish un hons musicau pro... tapatjós, un trin-trin tringalejant tà estar cortés. E vist qu'eths trins passan segon eth lor trin-tran mantuns còps per òra, a hum de calhau, que'vs podem díser que hèn un bèth rambalh, bataclam, trebolum, bocan... tà abracar, un trin deth diable!

D'un biais mei imatjat, eth trin que simbolizava per nosautes un mejan de'vs portar eras novèlas viste viste, a fons de trin, dab arsec e gran brut!

Alavetz que ns'èm hicats en trin tà apitar aqueste jornalòt, e a maugrat qu'ajam bon trin, que ns'èm avisats que i avè trin (tri-balh) !

Anem, ara santat vòsta, e tots amassa trin-quem!!

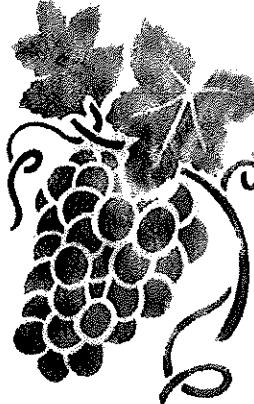
« Un trin que se'n va de Pau,
E l'autre que i arriba... » cançon de Nadau

Veronica Pompeu e Bialana Larrei Lassalle (Occitan bearnés montanhòu)

ACTUALITATS

(occitan lengadocian)

Vendémias

« Al mes de setembre, lo rasim es bon de prene. »
I sèm ! Es lo temps de las vendémias.

Es tornat lo moment dels « embotelhatges » e de la pudesina del most tre que passam dabans la cava cooperativa. Acabats los dimèrces de tantòst de jogar . Los enfants, secator en man, se devon ajudar a la vinha.

Mas a costat del travalh e de l'odor i a un ambient de convivialitat, de moments fòrts a l'entorn dels repaisseis que partejam la mangiscla e lo vin de l'an passat. Tanben los jòcs dins las rengadas; vertadièrs plasers de totes e granda escasençà de rire. Uèi amb las maquinas tot cambièt , pr'aquò las fèstas son totjorn aquí per nos remembrar las tradicions tant agradivas .

Zo mai! Al travalh, encara doas o tres oras de susor e la jornada serà acabada.

Paciéncia , lèu lèu serà l' ora del vin novèl.

Laurenç Ferrères e Cindi Franco.

CANTON CULTURAL

(occitan provençau)

« Bal »

Lo 27 d'agost de 2005, una chorma de joves realitzors, productors, « cameramans » organizaron un balèti a Verfuèlh, polit vilatjon dins Tarn-e-Garonna.

Lo grop convidat èra lo duò Brotto-Lopez, ambé Cyrille Brotto a l'acordeon diatonic, Guilhèm Lopez al fifre e a la boha.

Volián filmar quauquei danças tradicionals occitanas, interpretadas per pichons e grands, sus una musica tradicionala retocada per de musicians joves.

Fau dire que la dança tradicionala, d'aquesta passa, a lo vam!

Dins Occitània tota se crea d'eveniments ont se mescla musica e dança occitana, coma per exemple « Trad'Ivernalas » a Someire, « Gennetines » qu'es lo grand rendetz-vos dei danças tradicionals de Euròpa, « Sant-Chartièr »...

E aqueste an, a l'Estivada de Rodés, avèm agut l'escasençà de descobrir en abans-primièra lo film « Bal », que dura 25 minutass. Una capitada!

Descobrissèm torn a torn l'escoticha, la borrièia, la masurcà, la ronda de Carcin, la valsa, lo rondèu, dins un ambient calorós, gaujós onto lei gents lor agradan de dançar.

La musica es remirabla, lei imatges son bèus... Aquel film es un plaser per lei uèlhs e per lei aurelhas! « Bal » es un film produsit per Stéphane Valentin (Piget Producions) e realizat per Amic Bedel.

Julia Roiron e Bialana Larrey Lassalle

BRÈVAS...

(occitan lengadocian e occitan lemosin)

Lo 8 de Setembre: Fèsta dels VENTS d'ANGES a Roquebrun organisada pel s'Goulamas'k

D'estands per charrar vos esperan ! S'i manja , s'i beu e s'i dança . Venètz nombroses !

Los 16 e 17 de Setembre : Jornadas europeas dau patrimoni .Nombrosas manifestacions culturalas au programa . L'ocasion maitot de descubrir daus monuments barrats de costuma .

E SUBRETOT PENSATZ D'ANAR CERCAR DE CAMPAIRÒLS !!!

TRÒC DE VIDA

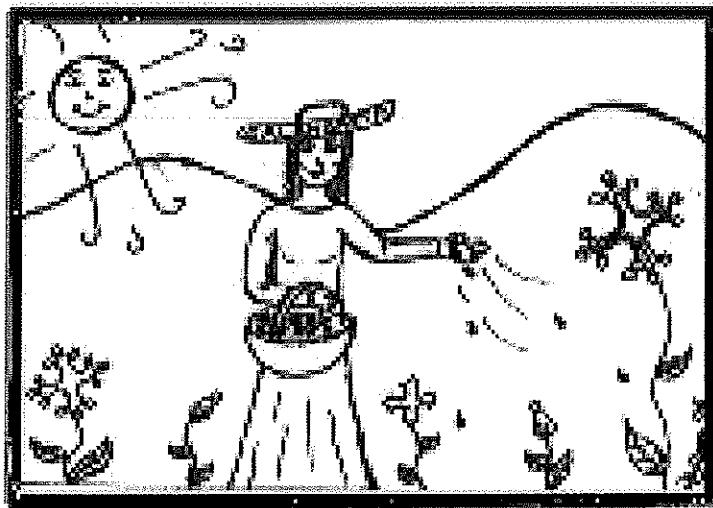
(occitan lengadocien)

3

Perqué ensenhar e en occitan?

Es una question pas forçadament simpla que cada regent se paua abans de far lo mestier. La resposta ven de mai en mai concreta facia a totes aqueles pichons uèlhs suspreses que t'agachan amb admiracion o paur de còps que i a. Quand aimam l'espècia humana, nos agrada d'ensenhar. Nos fa plaser de faire descubrir als pichons çò que coneissèm, çò qu'avèm aprés, çò qu'avèm soscàt e tanben çò qu'avèm perdut.

Ela, nòstra lenga, mai escarnida qu'onorada, ela, nòstra riquesa. Me regaudís lo còr de lor aprene lora cultura. La repeticion de l'adjectiu mòstra plan l'absurditat de la situacion. Sèm malauts, sèm d'aculturats e avèm trapat una potinga. Calandreta te mercejam per sortir los occitans del gaug de l'uniformizacion culturala. Calandreta, sès a tornar alucar pichòt a pichòt los fuòcs de nòstre mond endormit.

Èlsa Vernhettes e Cindi Franco

TÈXT LIURE

(occitan lengadocien)

Lo passejaire de Meravilha

Es al còr de la vastor vegetala que s'enfonilha lo passejaire de Meravilha. Al travèrs de las augivas d'un palais que los viòls se pèrdon en esmaradors infinitos ven, d'aicí o d'ailà, cercar çò qu'a legit dins un libre magic atupit, que foguèt fòraviat dins lo fons de las laissas d'una bibliotèca aclapada ont lo temps que passa aviá pres còs en un saile d'argent.

D'escondon, al sornut de la nuèch, aviá notat los dires d'aquel libre escur. Entre lo ben e la malanha, l'arcangèl e lo grimaud, i a, se ditz, la Fada e tot un pichòt mond d'enfadament, d'embrèissament, escampilhat sota lo cubricèl de fulhams mormolhant de l'èime selvanièra dins de tenements a las significacions secrètas.

Nòstre processionaire, dins aquela selva de fadariá, trauca, la pensada enfadada, per i descobrir çò que del magic, del miraclós, o encara del meravilhós, forma part del pantais, o benlèu es mai real encara que tu o ieu...

Quin es nòstre mond si que non un sòmi
Que nos sèm contats fuèlha a fuèlha
Coma un invesible Paradís

JÒCS

(occitan gascon)

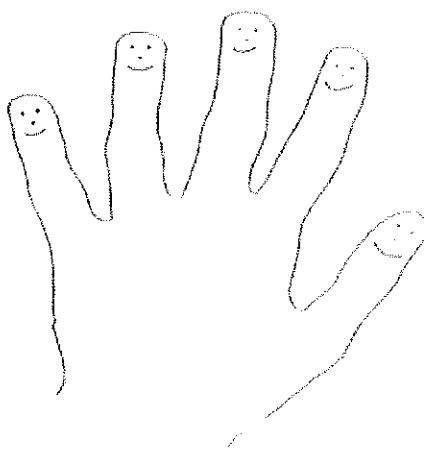
Natàlia Gregòri e Julia Roiron

JÒCS DE DITS ENTAUS DRÒLLES :

Aqui que trobaratz quauques jòcs de dits, beròi arridolents, de har dab los mainats, gesits de las tradicions popularas. Que son de bon brembar, que' s pòdin har dus per dus. Un deus dròlles que gaha la man de l'autre e que' u pren cada dit en balhar a cadun un nom.

Dit menin...

Tad aqueth jòc que començam dab lo dit petit :	
Dit menin	(dit petit)
Dit chorrin	(dit de l'anèth)
A longas bardinas	(dit màger)
Escara topilha	(dit segond)
Craca pedolh	(poç)

Èlsa Vernhettes e Veronica Pompeu

La còca de rasims

Vaquí una recèpta plan gostosa qu'es de bon far ambe las fruchas de sason.

Ingredients:

150g de rasim muscat
250g de farina
150g de sucre
4 uòus
½ litre de lait

Preparacion:

Dins un mòtle burrat, botar los grums de rasim muscat.
Puèi mesclar la farina, lo sucre e los uòus dins un ensaladièr.
Cal que la pasta siá plan liquida, sens grumèls.
Aprèp aquò, ajustar lo lait e tornar mesclar totes los ingredients amassa.
Per la seguida, metre la preparacion dins lo mòtle e far còire a fuòc doç pendent una orada.

Es prèst!! BON APETÍS!!!

Emilia Bret e Catarina Vauzelle

BRICOLATGE

(occitan lemosin)

Lo baston de plueja

Los bastons de plueja son daus instruments de musica. Son fabricats emb de las branchas de cactus sechadas au Chile, en bambó au Brasil o enquera en rotin a Madagascar. Veíquí un biais de ne'n fabricar un d'originau.

MATERIAUS

un tube de carton
de las ponchas e un marteu
de las fuelhas cartonadas
dau riban adesiú
de las granas: ris o lentilhas, ...

FABRICACION

- 1- Traçar de las linhas verticalas, paralelas e equidistantas tot lo long dau tube.
- 2- Chausir una linha: enfonsar una poncha au mitan dau tube. Puei enfonsar las autres ponchas en prenent totjorn lo mitan dau mitan. 'Restar de botar de las ponchas a 3 cm daus bòrds.
- 3- Aplicar lo principi dau mitan de linha en linha.
- 4- Barrar un costat dau tube emb una fuelha cartonada e dau riban adesiú. Botjar lo ris o las lentilhas 'cianta çò que lo bruch vos agrada. Barrar l'autre costat dau tube.
- 5- Lo baston pòt aura essèr decorat: gometas, dessenhhs, pintura, papier de seda ... segon vòstra imatginacion!

Catarina Vauzelle e Emilia Bret.

PROVERBIS

(occitan lengadocian, kréyòl)

TI MOUN PA TI-CHOOYÈ

(los mainatges son pas de pichòtas olas)

de tot çò qu' òm sap pas se poiriá far un grand libre.

Natàlia Gregòri e Emilia Bret

Cap de publicacion : Felip Hammel **Cap redactor :** Laurenç Ferrères
Còla dels A1 de 2006-2007 : Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem),
 Cindi Franco (len), Emilia Bret (len), Elsa Vernhlettes (len), Natàlia Gregòri (len),
 Veronica Pompèu (gas), Julia Roiron (pro) e Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS

Editorial

(occitan lengadocian)

Es amb lo meteis vam que per la primièra setmana que la còla tota es tornada a Besièrs per sa segonda setmana d'estagi... intensiu. E quand disèm intensiu, es pas pauc dire!!!!

En mai de nòstras valisas avèm portat, cadun, un molon de moments passats en classa, d'aqueles que nos an marcats, e que desiram de partejar coma tot lo demai amb los collègas. Sens oblidar tot çò qu'anam viure encara pendent aquela annada de formacion cap al mestier de regent.

Dins aqueste segond número, podretz trapar tant de causas a prepaus de nòstre viscut de calandrin coma d'idèas que se pòscan utilizar amb los mainatges. Son de causas que nos agradan e qu'avèm enveja de vos donar. Bona lectura e bona passejada en cò nòstre.

La còla dels calandrins de 2006-2007 en formacion a l'establimet APRENE.

Somari

(occitan lengadocian)

Pagina 1:

- Editorial
- Passejada dins lo palú de Portiranha

Pagina 2:

- Actualitats: Los campairòls
- Canton cultural : Contes tradicionaus per los mainatges
- Brèvas

Pagina 3:

- Expression corporala: «Al pais dels farfadets»
- Cant : cançon de nau

Pagina 4:

- Recèpta: la crèma de castanhas
- Bricolatge: Lo pincèl e la pluma
- Provèrbis

N°2
29 de setembre
de 2006

Passejada dins lo palú de Portiranha

(occitan lengadocian)

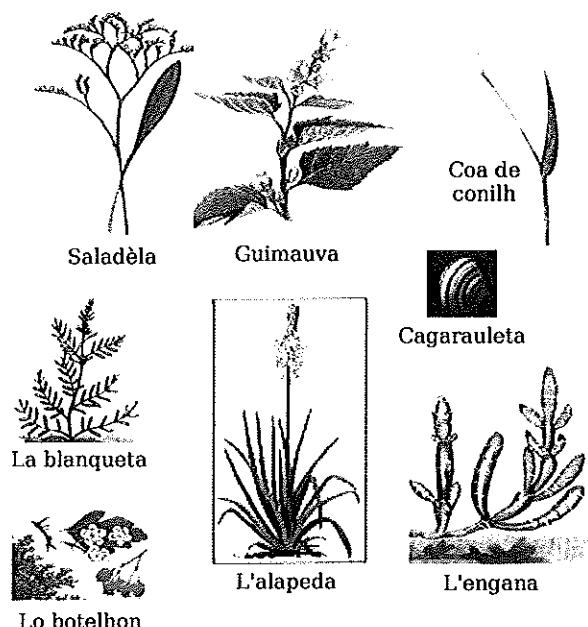
E quina passejada! Aquò fa de ben sortir un pauc de l'encastre de la classa e de passar un moment tant ric al grand aire mercé a Joan Loís que nos aculhiguèt e a Veronica que nos陪伴hèt.

A l'encòp vegèrem, descobriguèrem, sentiguèrem e tastèrem la natura: la saladèla qu'es la flor dels gardians, lo botelhon, la guimauva, la coa de conilh amb una cagarauleta, de junc per far de familhas e comptar, la blanqueta qu'es salada e que se pòt manjar, de canelas per faire de plumas e s'entrainar a escriure o encara en metent dedins d'èrbas secas que pòdon far de pincèls. Una planta que sentís a quitram, de l'engana tanben. Sens oblidar las granas d'alapeda.

Enfin manjèrem tanben de bon rasim negre, charrèrem sus una montilha e mesurèrem nòstre coefficient de resisténcia fisica. N'i aguèt per qual tot anèt plan, mas n'i aguèt d'autres qu'avisèron un besonh d'un pauc d'entretenement fisic!!!!

Donc de tomar far per d'autras descobèrtas e per emplenar nòstra boita d'idèas per d'eventualas activitats defòra amb los mainatges.

Tot aquò, long de nòstre caminament, se faguèt amb la companhá de becaruts, de gabians e de cavals.

Natàlia Gregoire e Laurenç Ferrères

Actualitat

((occitan lengadocian))

Los campairòls

Vaquí i sèm ! Es arribat lo moment de la Davalada e de las passejadas. Mas "quinas passejadas"? M'anatz demandar. Las que se passan dins la selva a la recèrca dels campairols plan segur.

Quin plaser que de montar dins lo bosc (dirèm pas ont que lo luòc deù demorar secret) e de sentir l'odor bona dels campairols tant bons coma marrits.

Me languissi d'èsser dins aqueste periòde per los poder anar cercar en familia o entre amics. Dins la selva se cal prene las aisinas bonas per los amassar : la saca o la banasta e lo baston. Un còp tot aquò en man, anam dins los bòsques, nos acaptam o alara aquò arriba un fum de còps anam a gratipautas jols arbres per los trapar. Doblidam pas d'agachar tanben dins las brugas!

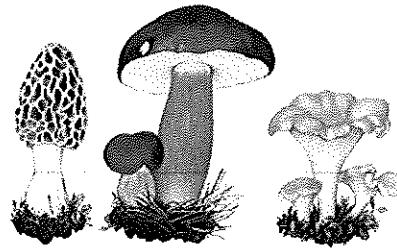
Se ne vesèm un, lo cal netejar docetament e subretot pas doblidar d'agachar a costat; un campairol ne pòt amagar un autre!

E es partit per la culhidra.

Nos avisam de l'odor. Vòl pas dire cada còp qu'anam trapar de campairòls bons; n'i a es ja fòrça. Quand parli dels "bons", parli plan segur del cep, de la giròfla, de la morilha e la trompeta de la mòrt per exemple. Es pas question aicí dels campairòls de Paris.

Pels "marrits" s'agís pusleù de los qu'an de traches jol capèl coma l'amanita faloïda.

A la fin de la jornada, quand dintram en cò nòstre, los pesam, netejam e lo tot dins... la padena. Qu'es plan una dimenjada als campairòls!

Laurenç Ferrères e Cindi Franco.

Canton culturau

((occitan lemosin))

Contes tradicionaus per los mainatges

Un còp era, i a ben longtemps d'aquò ...

Voletz conéisser la sega, de «las istòrias dau temps d'avant lo temps» e «dau temps que las béstias parlavan»?

'Laidonc dubrissetz e viratz las paginas de dos alboms formidables: *Lo drollisson de névia* e *La chabra meisongiera*.

Lo prumier es un conte tradicionau dau Lemosin adaptat per Sèrgi Mauhorat e Domenja Decamps, l'istoria d'un vielh e d'una vielha plan maluros perque jamai un enfant lor es vengut. Mas 'questa annada l'ivern mena la névia e un enfanton estonant... Las ilustracions delicadas e suavas de Mayana Itoïz acompanhan bravement un texte colorat de poësia.

Lo second es un conte tradicionau gascon illustrat per Cathe Maisonnier. Nos convida de segre las aventuras d'un pair, de sos tres filhs e d'una chabra maliciosa. Qui a dich que los contes se 'chaban totjorn plan ben?

Lo CRDP d'Aquitània, lo CAP'ÒC e lo CDDP 64 publican *Lo drollisson de névia* e *La chabra meisongiera*. Son disponibles en version lemosina, gascona e lengadociana. Daus alboms de legir, de visar, de partejar e maitot d'escotar mercés au disque enclaus. Lo sit internet «crdp.ac-bordeaux.fr» prepausa daus libretons per una expleitacion pedagogica.

E cric e crac, l'article es 'chabat

E crac e cric , l'article es legit.

Catarina Vauzelle e Bialana Larrey-Lassalle

Brevas...

★ Dau 9 au 15 d'octòbre: quinzesma edición de la Festa de la Sciéncia sus lo tema «Santat e environadis». Totas las manifestacions son gratuitas.

★ Dau 16 au 22 d'octòbre: «Setmana dau gost». Mai de 700 animacions dins las regions a l'iniciativa de las associacions e de las collectivitats.

★ Dau 19 au 22 d'octòbre: jornadas daus mestiers d'art. Pres de 3500 artisans d'art dubrisseen las pòrtas de lors 'taliers e nos fan partejar lor saber-far. Mai d'informacions sus lo sit [«metiersdartist-artisanat.com»](http://metiersdartist-artisanat.com).

★ Dau 28 au 29 d'octobre: « Musica! », estagi de musica e de cant tradicionau a Auvillar (82). Au cant amé Joan-Luc Madier (cants occitans a dançar), au violon amé Deidier Oliver (lo repertòri dels « violonaris »gascons), a l'acordeon diatonic amé Emmanuel Pariselle. Lo ser dau 28, bal amé « Gasconha Plus ». Entreseñhas: philippe-marsac@wanadoo.fr

Julia Roiron e Catarina Vauzelle

Expression corporala

(occitan lengadocian)

Vos prepausi aquí una passejada sensoriala que se pòt far ambe de pichons. En fait a mesura que l'istòria se debana, los mainatges vivon l'istòria. Es un biais de far sentir lo còs e de prene consciéncia de l'espaci.

[*Los dròlles son de pé e escotan*].

Un cop èra, los farfadets [*Se pòt dire lo nombre de dròlles*] vivián dins una selva meravellosa e per se sentir mai fòrts cada jorn, i aviá una tradicion de far. [*Los dròlles se tenon ara las mans e tampan los uèlhs. S'apasiman doçamenton e se destacan las mans*].

Lo solelh esclaira lor cara e totes los farfadets son prèstes pel travalh. [*Los dròlles se botan a marchar tranquilament mas a cada senhal càmbian de biais de far. L'espaci tot se pòt utilitzar*].

Mas la jornada comença e lo travalh espèra, aqueles trufandièrs de farfadets lor agrada fòrça de jogar e de far de galejadars dins las branças dels codonièrs. [*Los dròlles botan los braces long del còs e a l'inspir los braces son en naut e las cambas se plegan* (*coma se i aviá una vertadièra escalada de far*); *los braces tornan tombar a l'expir*].

Lo vent bufa, l'arbre espelís duscas al cèl e las branquetas bolegan, es malaisit de téner e de trapar un equilibri pels farfadets. [*Se pòt far un movement de redonds ambe los braces e lo còs entièr; a la començança lo mond tot pòdon rondejar e s'espandir a mesura que lo vent bufa (movement acompañat d'una musica)*]. È vaquí que l'èime de l'arbre pren forma.

Mas los farfadets son curioses e vòlon véser un autre asuèlh, anar a la cima de la montanya. [*Aquí se pòt imaginar un pichòt parcors de far ambe de circèls*]. Pr'aquò, la pluèja raja, se cal metre al caud dins aquela cauna que lo pus pichon del farfadet ven d'apercebre [*Se pòt far una escorreguda ambe de musica*].

Enfin, a jorn falit, cal dintrar a l'ostalet, chut! se cal endormir [*Los dròlles s'assietan pel sol dapasset, l'esquina arroondida coma una pluma d'aucèl que tomba e lo cap dins los braces (una breçairòla pòt acompañar aquel moment)*]. Fin finala, lo sòm arriba e lo mond badalhan e s'estiran.

E cric, e crac es acabat. E crac, e cric aquò es finit.

Emilia Bret e Natàlia Grégoire.

Cançon de nau

(occitan gascon)

Anem! Adara, que vam har petar la cantèra!

La cançon de nau qu'a ua plaça de las màgers hens lo repertòri tradicionau gascon. Quauque còp los cants que ritmavan la vita vitanta: en tribalhar, en danscar e en hestejar.

Tad aquera canteria de ronda de nau, qu'èran las gojatas e las hemnas que s' i hasèn. Quan èra un tempo rapide que's podè danscar en rondèu, quan èra un tempo lent qu'èra cantarolejat solet.

Que son cantas repetitivas e donc de bon brembar, tà que tot lo monde posca participar. Que segueishen tostems lo medish esquèma d'enumeracion descreishenta de 9 dinc a 1.

Lo « nau » qu' ei ua chifra qui a ua simbolica de las hòrtas; per exemple las musas que son nau, que i a nau planetas hens lo sistèma solar, las credenças popularas que prèstan nau vitas au gat, ua hemna que pòrta un nenon nau mes hens lo vente. N'ei pas per escaç se hens mantuas lengas podem observar ua omofonia enter nau e nau (au sens de navèth en gascon), nou e nou (lengadocian), new e nine (anglés) e nueve e nuevo (castilhan). Qu' ei com se lo nau arrepresentava lo cap d' un cicle de qui s' acaba e qui deisha la plaça a un navèth.

Per contra, lo verset dab la chifra quate non serà pas cantat per'mor de la representacion malefica qui li balhan còps que i a, mes sustot per'mor qu' ei la sola chifra dab dues silabas e donc n' ei pas aisit de la har càber hens un frasejatge!

Adara, que pensi qu'avèm pro parlat, plaça au cant!

A Bordèu, Cançon tradicionau

A Bordèu que i a nau daunas,
Pomas, arrasims, higas e castanhas, (bis)
Tant bien dançan au vriolon,
Pomas, arrasims, higas e melons.

A Bordèu que i a uèit, set, shèis, cinc, tres,
dus, ua.

Eth barricòt deth nòvi Cançon tradicionau.

Ath barricòt deth nòvi
I a nau pishèts de vin.
Que bevi, que bevi,
Ath barricòt deth nòvi,
Que bevi, que bevi,
Ath barricòt de vin.

I a uèit, set, shèis, cinc, tres, dus, un pishèt (s) de
vin. Bialana Larrey Lassalle e Veronica Pompeu.

Recèpta

(occitan lengadocien)

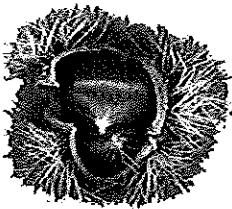
4

La crèma de castanha.

Vaquí una recèpta plan gostosa qu'es de bon far amb la frucha de sason.

Ingredients:

500g de castanhas
 100g de sucre
 un bocin de sal
 una mièja teca de vanilha
 50g de burre
 300g de lach bolhent

Preparacion:

Far bólher un litre d'aiga amb la sal. Apondre las castanhas fendudas del costat opausat al gèrm. Daissatz còire quelques minutats (fins a qò que las pèls se quiten aisidament). Sortir las castanhas e ne tirar las pèls. Metre las castanhas peladas dins una caçairòla, amb lo sucre e la vanilha. Cobrir d'aiga, puèi faire còire fins a qò que las castanhas comencen de se desfaire en purèa. Passar aprèp las castanhas al mesclador. Ajustar lo burre pauc a pauc.

Es prèst!! BON APETIS!!!

Cindi Franco e Elsa Vernhettes,

Bricolatge

(occitan lengadocien)

La pluma e lo pincèl

Podètz faire aquò pendent una passejada amb los mainatges per lor far tastar l'escritura d'un autre biais e mai un bricon d'arts plasticas amb d'aisinas fabricadas per eles...

MATERIAS

un tròç de canela
 un cotèl
 d'èrbas secas
 de tròces de jonc

FABRICACION

- 1- Copar la canela en tròces de la longor d'un gredon
- 2- Rasclar un costat per far la pluma coma sul dessenh.
- 3- Far una pichòta escladura al mitan de la pluma.
 E vaquí! Amb de tenchas podètz escriure.
- 1- Pel pincèl suffís d'emplenar una extremitat amb d'èrbas que semblan d'espolsètas.
- 2- Cotar amb de pichòt troces de jonc.
 E vaquí! Avètz un polit pincèl per far d'òbras bèlas amb de tenchas.

Elsa Vernhettes e Natàlia Gregoire

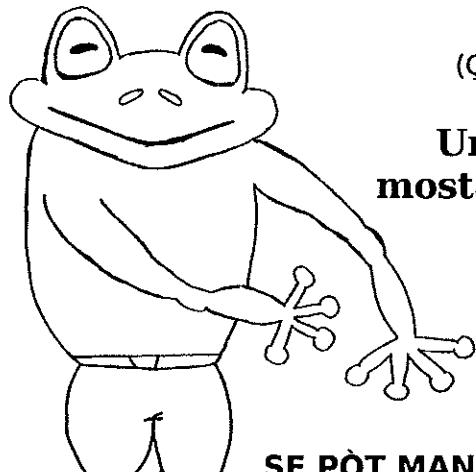
Provèrbis

(occitan lengadocien, alsacian)

Het's d'r erne monet nitt gebrote

kànn's im herbschtmonet nimm gerote.

(Çò que lo mes de las segasons a pas poscut rostir, lo mes de las vendémias pòt pas mai madurar.)

Una luna mercruda es coma una femna mostachuda cada cent ans n'i a pro amb una.

Emilia Bret e Veronica Pompeu

Cap de publicacion : Felip Hammel   **Cap redactor :** Natàlia Gregoire

Còla dels A1 de 2006-2007 : Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem), Cindi Franco (len), Emilia Bret (len), Elsa Vernhettes (len), Natàlia Gregoire (len), Veronica Pompeu (gas), Julia Roiron (pro) e Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS

Editorial

(occitan lengadocien)

Vaquí! Pel tresen còp, sèm tornats a Besièrs per un estagi jol signe del teatre e de la literatura: tot un programa en mots per dire e escriure!

Lo mestier de regent a pres mai de còrs per nosautres, nòstre primièr modul en classa es ara acabat.

Per nòvas, avèm causit lo pairin: un grand musician, defensor de la lenga e de Calandreta dempuèi la primièra ora... Jan de Nadau.

La batejada se debanarà al CIRDOC lo 20 de decembre a 7 oras del vèspre. Venètz nombroses!!!
Musica, cants, danças seràn de la fèsta...

La còla dels calandrins de 2006-2007 en formacion a l'establiment APRENE.

Somari

(occitan lengadocien)

Pagina 1:

- Editorial
- E ieu dins la traça

Pagina 2:

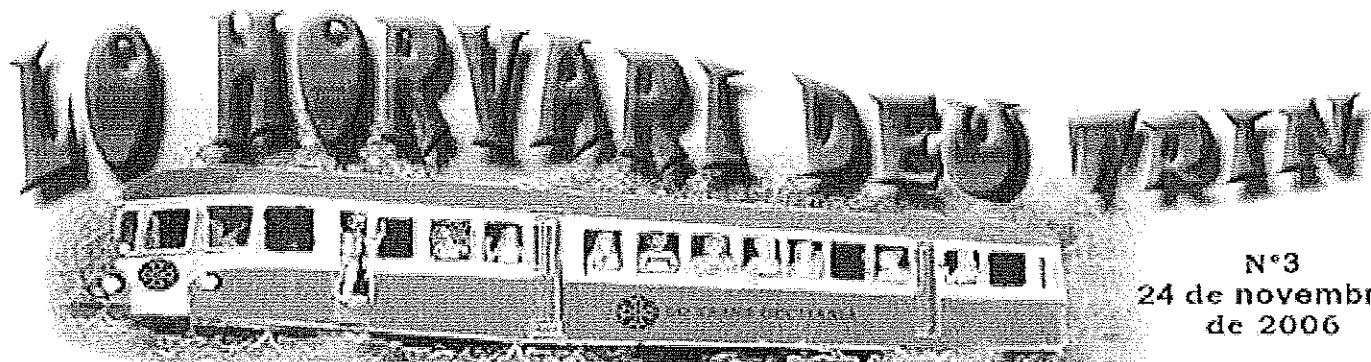
- La pastoral de Monenh
- Canton cultural, poèssia:
« l'aucèl »
- Brèvas

Pagina 3:

- Entrevista amb Jòrdi Gròs
- Concors de sciéncias

Pagina 4:

- Recèpta: los sablats
- Bricolatge: una canilha pòrtafotografias
- Provèrbis

N°3
24 de novembre
de 2006

E ieu dins la traça

(occitan provençau)

Se trapa mila colors dins la classa, se trapa mila enfants. Se trapa mila institutors tanben. Mas l'institutor es responsable. Responsable dei dròlles, responsable de çò que ditz, de çò que fa.

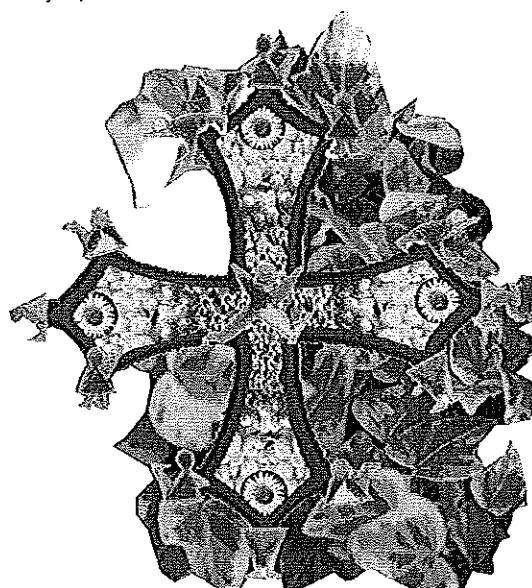
Me pausarai totjorn mila questions, a prepaus de çò que disi, a prepaus de çò que fau.

Vesi una montanha de trabalh mas fau lo pas alegrament per la passar.

Apreni a aprene, a far d'errors, a las veire, a las corregir... e las acceptar.

Disi, escotas, sospira, partejam, risèm, se demandan.

Julia Roiron e Emilia Bret

Natàlia Gregòri

Actualitat

(occitan gascon)

La Pastorala de Monenh :

Los 27, 28 e 29 d' octobre de ser a la Glèisa Sènt-Guirons de Monenh (en Biarn) que's joguè la Pastorala de Monenh : « Deu Biarn entà las Americas. »

Après mei de dus ans de preparacions de l'associacion Pastorala de Monenh (que vadó au mes de julhet de 2004) e deu metor en escèna Alain Munoz (lo de la pastorala d' Acós e la d' Auloron Senta Maria) l' espectacle qu' ei fin prèst! 150 personas qu'èran presentas tà participar ad aquera aventura : comedians, dançaires, cantaires e musicians.

Monde de pertot, joens... mensh joens.... amassats tà har víver aquesta tradicion populara qui ei la pastorala e tà har víver tanben la lenga.

Lo tèma de la pastorala qu'a marcat lo Biarn de la fin deu sègle 18au : l'emigracion deus joens Biarnés de cap tà las Americas. Qu'èran mantuns a huéger lo país tà i trobar ua vita melhora.

L'istòria que's debana sus 10 tablèus, moments importants de la vita d'autres còps a la campanha, de qui tornan préner vita: las recòltas de las prescas rosetas de Monenh, las vrènhas, l'esperroquèra, la pelèra, Carnaval. Un espectacle plan ritmat, jogat dab vam .

Los espectadors de qui avut l'escadença de tornar víver tots aquestes petits tròc de las tradicions biarnesas qu'èran numerós au rendetz-ve!

Adara, qu'esperam viste la sortida de l'espectacle en DVD!!!

Veronica Pompeu e Bialana Larrey Lassalle

Canton culturau

(occitan lengadocien)

Poèisia

L'AUCEL

Qu'èra polida la palomba blanca e qu'èra tant pichòt l'aucel.
Agachava al dessús de las montanhás ela, mas el podia pas.
Sas plumas li pegavan e sos pelses èran encara tot despenchenats
de la naissença. Assajava de sautar per veire co que vesia, mas sas
cambas magras li permetián pas de far grand causa.

Es alara que veget d'aucels de totas menas arribar d'un pauc
d'en pertot a l'entorn d'el.

D'unes comencavan de metre de calas jos sos pès, d'autres ne
levayan Còp sec, perdèt un pauc l'equilibri lo paure d'el. Mas venguèt
un jorn que, mens esbleugit per la lluz de l'aucel bèl, e gràcia al traball
dels fraires, arribèt a pauc près a son nivèl. Ia vestian la mar de
darrièr las montanhás.

Elsa Vernhlettes e Laurenc Ferrerols

Brevas...

(occitan lemosin)

☒ 'Ciant'au 10 de decembre a la librariá occitana de Limòtges (87); Mòstra «Dessenhs e aigarelles» d'Estela Urroz, l'autor dau «pitit bateu que voliá veire la mar» sus lo tema «Païs e paisatges».

☒ Parucion de dos libres noveus de Jan dau Melhau a las edicions dau Chamin de Sent Jaume: «En francés dins la revirada» (emb daus dessenhhs de J.M. Simeonin) e «Mas si chantavas la vita», un recuelh de 14 chançons novelas. Per ne'n saubre mai: Librariá occitana (05 55 32 06 44).

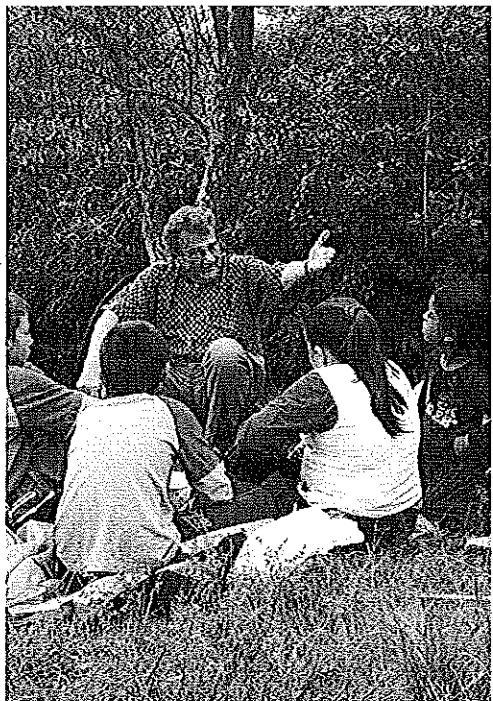
☒ Sus son blog Jan-Peire Cavallé prepausa de las criticas de libres, de filmes, daus articles polemics, de las analisas sus las lingas minorisadas. A 'nar veire a l'adreça: <http://taban.canalblog.com/>. Podetz legir sa revirada dau «brave diablaton» de Pierre Gripari emb de las ilustracions d'E. Dourel a las edicions de la Poesia.

Catarina Vauzelle e Cindi Franco

Rescontra amb Jòrgi Gròs

(occitan lengadocien)

A prepaus d'una charadissa sus Freinet pedagòg occitan.

Jòrgi Gròs es romancier, novelista, conteire e tanben conferencier. E òc, es tot aquò aquel ôme. Mas, me dirètz, es coma d'autres... E ben non i a quicòm en mai que se sentís e que se pòt pas inventar. Tre lo primièr còp que lo vèguèri lo me faguèt passar: l'eime del luòc de la lenga. A travèrs sos contes, sos escriches e sos dires, dins las conferéncias es tota la filosofia, los mites d'un país e de sa cultura que nos transmet.

A la pagina 7 de son darrièr libre, «*Ai bèus jorns*», i a la tièra de sos escriches que vos vau pas dire aici, e, al capitol pedagogia podèm legir: «*Celestin Freinet, pedagòg occitan*». Sul pic, tre qu'aguèri legit aqueste document, prenguèt mon telefòn e lo sonèri per ne saupre mai.

Me diguèt qu'en meteis temps qu'escrivíá fasiá una mena de transmission de son environa, pas solament pel plaser. En fach, quand legissètz lo Jòrgi Gròs, se sentís que son mestier èra ensenhaire, que dins son biais d'escriure i a un bricon de didactica que voleja.

Aquí dins son escrich a prepaus de Freinet, Jòrgi Gròs volà far entendre qu'aquel pedagòg es occitan dins son biais d'ensenhar en rapòrt amb lo mitan de vida e dins l'encastre cultural del país. Segur qu'es un tèxt teoric que li venguèt a travèrs lo grop de travalh de l'escòla modèrna e aprèp de discussions amb son amic Aimat Serre.

A prepaus d'Aimat Serre, tot bèl just, cal pas oblidar de dire que Jòrgi Gròs, amb d'autres tanben, foguèt a l'origina de la batèsta per far tornar a la lenga e la cultura nòstra sas letras de noblesa. E pòdi dire que capitèron e qu'es a nosautres de contunhar.

Asolidi simplament : Sèm aquí per l'occitan mercés a de mond coma Jòrgi Gròs.

« *Ai bèus jorns* » Jòrgi GRÒS – ED. MARPOC / MAR E MONT – 2005 – Foto Lisa GRÒS

Natàlia Grégoire.e Julia Roiron

Concors de sciéncia

(occitan lemosin)

- 1) Sabetz coma far per far tombar doas fuelhas de papier en mesme temps?
- 2) Coma passar tras una fuelha de papier A4 ?
- 3) Coma far dançar daus pitits papiers emb una palha sens bufar?
- 4) Coma far tenir un libre sus una fuelha A4?

Avetz de las eidéias? de las solucions? Podetz nos envoiar vòstras responsas per mail sus lo site d'APRENE a la rubrica dau jornau daus A1. Trobaretz las solucions dins lo jornau que ven.

Cindi Franco e Catarina Vauzelle

Devinalha

(occitan Gascon),

N'a pas ni carn, ni òs,
Mes que se'n va córrer peths bòscs.
Qui ei?

Indici: Era solucion que's tròba dens ua canta deth grop Nadau.

Bialana Larrey Lasalle e Catarina Vauzelle

Recèpta

(occitan lengadocien)

Los sablats de Nadal

Vaquí una recèpta de far per Nadal amb los mainatges.

Ingredients:

1 uòu
125g de sucre
un peçuc de sal
125g de burre
250g de farina

Preparacion:

Ramolir lo burre. Copar l'uòu, apondre lo sucre e lo peçuc de sal.. PLAN MESCLAR! Apondre lo burre. MESCLAR! Acabar amb la farina. Pastar amb las mans fins a obténer una pasta omogenèa. Estirar la pasta amb lo rotleù de pastissariá e far de peçòtas amb los empòrta-pèças. Descopar las peçòtas e tirar los empòrta-pèças. Far còire de forn mejan (125°C)pendent 7 minutats a quicòm pròche. Plan velhar e tre que los pastissons son daurats ...

Son prèstes!! BON APETIS!!!

Laurenç Ferreres e Cindi Franco

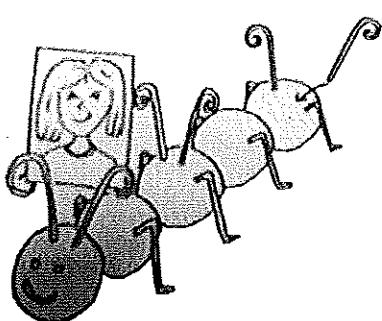
Bricolatge

(occitan lengadocien)

La canilha pòrta-fotografia.

Una idèa originala per s'amusar e crear!!

Material: pasta de modelar, fil de fèrre, fuèlh de carton, curadent.

- 1) Cò primièr : faire cinc bòlas de pasta de modelar, una bòla de cada color ; e las assemblar sus un fuèlh de carton dur.
- 2) Puèi copatz los tròces de fil de fèrre per realizar las patas de la canilha, las acrocar a las bòlas tan que la pasta es pas seca.
- 3) Per la seguida, s'ocupar de las antenes. Devon aver la forma de virolets per poder acrocar plan coma cal las fotografias. Cal doas patas e doas antenes per bòlas.
- 4) Enfin, gràcies al curadent dessenhar los uèlhs e la boca de la canilha.

Vaquí la vòstra canilha es prèsta a portar las fotografias!!!

NB: S'avètz pas de pasta de modelar de color, la podètz remplaçar per de pasta de modelar blanca e atal daissar s'exprimir vòstra imaginacion.

Emilia BRET e Veronica POMPEU

Provèrbis

Ku dul toxu doo xam fu dëkk neexe.

Se càmbias pas de plaça, pòdes pas saupre quin endreit es agradiu.

Elsa VERNHETTES e Emilia BRET

Cap de publicacion : Felip Hammel   **Cap redactor :** Cindi Franco
Còla dels A1 de 2006-2007 : Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem), Cindi Franco (len), Emilia Bret (len), Elsa Vernhlettes (len), Natàlia Gregoire (len), Veronica Pompèu (gas), Julia Roiron (pro) e Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS

Editorial

(occitan lengadocien)

De còr e d'òc, fai tirar!

Aquesta setmana es un pauc particulara per nosautres: acabam l'annada 2006 en fèsta, amb nòstra batejada e la venguda de nòstre pairin, Jan de Nadau.

Pr'aquò la lassière se fa sentir! Amb nòstres tres casquetas, la d'estagiari a Besiers, la d'estagiari en classa e la d'estagiari en responsabilitat, es pas totjorn aïsit de seguir lo ritme.

Rai, la nòstra darrièra energia es pel jornal, ric de las nòstras personalitats.

Vos desiram de bonas fèstas de fin d'annada, plan accompagnadas e plan granadas.

A l'an que ven! Bona lectura!

La còla dels calandrins de 2006-2007
en formacion a l'establimet APRENE.

Somari

(occitan lengadocien)

Pagina 1:

- Editorial
- Tèxt liure: « Doblidar degun »

Pagina 2:

- Actualitat: « Era dobla senhalizacion »
- Canton cultural: « La soca de Nadal »
- Brèvas

Pagina 3:

- Entrevista amb Lisa Gròs
- Concurs de sciéncias: responses
- Devinalha

Pagina 4:

- Recèpta: la galeta dels Reis
- Cançon
- Provèrbi

N°4
22 de decembre
de 2006

Tèxt liure

(occitan provençau)

« Doblidar degun »

Gardar leis uèlhs ben duberts, per agachar cada enfant. Mas sufís pas d'agachar per faire una plaça.

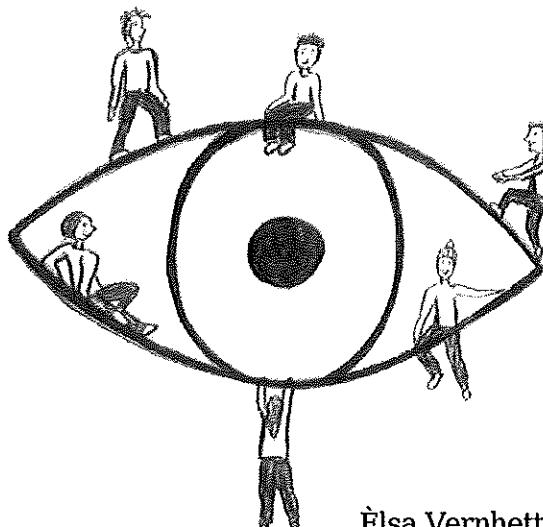
Donar la paraula. Far espelir l'expression, que forma un èstre uman.

« Tot es lengatge », coma l'a escrich F. Dolto. M'apren, aqueu libre, qu'es pas perque leis enfants t'agachan pas que t'escotan pas. Fau puslèu se far de lagui, se vos agachan dins leis uèlhs e que fan pas de bruch! Pendent aqueu moment, pantaian segurament a un autre mond, alara que siatz dins lo vòstre.

Seràn pas dins lei letras, ni lei chifras se lo desiran pas.

Dins aqueu fosc, vòli citar una frasa d'aqueu libre: « L'educacion es dobligada de pensar, d'armar leis enfants per una vida que sabèm pas çò que serà. »

Julia Roiron e Cindi Franco

Èlsa Vernhettes

Era dobla senhalizacion

Qu'èran un trentenat eth divés 8 de deceme, ara gara de Pau, tà demandar era dobla senhalizacion (francés-gascon) en mei dera qui existeish dejà -francés, anglés e espanyòu. De hèit, *Hartèral*, « *lo moviment de la joenessa d'Occitània* », instigador d'aquesta manifestacion, qu'avèva enviat purmèr duas letras entà pòder aver ua discutida dab eth capdau dera gara, entà saber si ua senhalizacion èra possibla ad aqueste endret...shens responsa.

Que decidin donc de har eth tribalh eths medishs: ath ras de çò d'escriut en francés, que hornín eras indicas en occitan, hèitas sus pega-solets deths beròis. Que peguèn tanben aficas, e que distribuïn paperòts ath monde tà us assabentar deras loas revindicacions.

Fin finala, eth capdau dera gara qu'arribè, non pas tà parlar deras solucionas possiblas, mes tà us i demandar tà quan de temps e n'avèvan, e tà que tirèssent tot. Qu'èran a cantar l'imortèla quan era policia e us i demandè de partir, çò qui hasón après d'aver dançat quauques sauts biarnés. «Balhar ath trin ideas d'avança», aquiu er eslogan dera SNCF. Be volèvatz ideas navèras? Aquiu que n'avetz ua: perquè pas balhar aths viatjaires eth parat de descobrir eth parçan qui traucan, mercés a panèus dens eth parlar regionau? Ne desbrombetz pas: dab era SNCF, *tot qu'ei possible!*

Veronica Pompeu e Bialana Larrey Lassalle

Canton cultural

(occitan lengadocian)

La soca de nadal

Istoricament la tradicion de la soca representa lo resson dels fuòcs de la Sant Joan s'embrasucant al solstici d'estiu. En Ivèrn tornam trapar la tradicion de la soca al moment de Nadal. Aquesta soca dèu cremar la velhada tota. A l'epòca dins las familhas son lo mai jove amb lo mai vièlh que fasián tres còps lo torn de la taula en tot portar la soca e disián la formula seguente: «*Botafuòc, Cachafuòc, que nos allegre e nos faga la gràcia de veire l'an que ven, e se sèm pas mai, que siam pas mens*».

La tradicion demòra e se vei dins unas escòlas. A la començança de la tantossada, la soca portada per un adult arriba dabans la pòrta e tusta. Qualqu'un la ven quèrre e la balha al mai jove e al mai vièlh que fan tres còps lo torn de la cort seguits dels mainatges de l'escòla.

En seguida d'aquò dintran la soca e las classas differentas la venon decorar.

Un moment aprèp l'escòla tota se trapa dins la sala e canta o legís per festejar Nadal.

Ven lo moment tant esperat de sonar la soca! Utilizan la formula tradicionala «*Botafuòc, Cachafuòc, que nos allegre e nos faga la gràcia de veire l'an que ven, e se sèm pas mai, que siam pas mens*». Lo mai vièlh tusta alara tres còps sus la soca que balharà los presents. La persona jòga aquí un peceta ont discutís amb la soca per li far sortir los presents pels mainatges.

Un còp lo jòc acabat, los adults distribuïsson los presents e la fèsta s'acaba per un gostar amb los tretze desserts e autres causas plan famosas.

Laurenç Ferrères e Èlsa Vernhettes

Brevas...

(occitan provençau)

★ Lo 21 e 22 de genièr de 2007, estagi de cant amb Guilhèm Lopez, acordeon amb Cyrille Brotto a Colomiers (31), balèti lo ser amb lo duo Brotto-Lopez; entresenhias: www.arpalhands.org

★ Lo 10 e 11 de febrièr de 2007, estagi de sauts bearnes amb dos nivèus, balèti lo ser amb Ad'Arron; entresenhias: philippe-marsac@wanadoo.fr

★ Creacion dau Teatre La Rampa, « String Security » lo 19/01/07 a Lei Mages (30) a 21h, lo 25/01 a Ortès (64), lo 26/01 a Aressy (64). Per ne saupre mai: 0467583019

Julia Roiron e Cindi Franco

Rescontra amb Lisa Gròs

(occitan lengadocian)

Chuuuut!!!!!! Es aquí! Òc! es Lisa, Lisa GRÒS que conte. Escotatz coma la votz canta, pausada e linda, coma una musiqueta que vos transporta dins lo conte e vos mena dins un mond encantat del país...

Coma dins l'istòria d'un drollet que passa sas vacanças en cò de sos grands dins un mas de Camarga e que la velha de Nadal tròba una vaqueta nascuda un pauc d'avança. Es tota faleta e lo pichon li sauva la vida. La vaqueta serà sieuna e se sonarà Nadaleta.

O encara dins aquela de Magalona, una pichona del mas de las Isclas pròche Gallician qu'a enveja d'anar a la messa de miejanuèch a San Gèli per veire la grépia. Mai son paire es partit pescar d'anguïèlas per lo sopat magre. La pichona se'n va lo querre. S'endormís en camin e sómia. La grépia ven per ela tota sola: una èga e son polin, una vaca e son vedèl la venon caufar mentre que la musica dels aucèls de la palun l'environa.

Lisa va traire sos contes a l'encòp dins l'òbra de son paire mas tanben dins sas produccions personalas ont desenvolupa un interès prigond per l'imaginari provençal. En mai trabalha amb de grops d'enfants per lo far crear de contes.

Lisa foguèt ensenhaira pendent 24 ans e mèstra formatritz especializada en lenga e cultura regionala a l'IUFM de Nimes. Ara a la retirada fa de «contairitz». Per ela es un plaser grand, un present pels qu'escutan e lo mejan de lor far descubrir lo país: garriga e palun, la cultura e la lenga occitana qu'aima.

En mai d'aquò es presidenta de l'IEO de Gard dempuèi genièr de 2006; es tanben presidenta de l'organisme departamental de Gard de la Corsa Camarguenca e sòcia del Comitat director de la Federacion Francesa de corsa camarguenca.

La tòca de Lisa es entr'autre de «*far venir lo mond non occitanofòn a la riquesa e la beutat de la cultura e de la lenga nòstra*».

Òsca Lisa! Bon astre per la seguida de las vòstras accions e qu'un molon d'enfants posquèsson aprofiéchar del plasèr de vos ausir contar...

22/12. 20h30 Pesenàs, Glèisa Sant Ursula «Contes de Noël et du froid» Tot public - 27/12 Nîmes «Télé Miroir» a 20 h un conte de Nadal

Natàlia Gregoire e Emilia Bret

<http://www.musictradgard.com/lise%20gros/index.html>

Concors de sciéncia

(occitan lengadocian).

Vaquí las responsas a las questions que pausèrem dins lo jornal número 3.

- 1) Per far tombar dos fuèlhs en meteis temps i a pas cap de resultat. Es simplament per mostrar la resisténcia de la matèria dins l'aire.
- 2) Per passar a travèrs un fuèlh de papièr, lo cal descopar en ribambèla.
- 3) Per far dançar los papieròts se cal servir de l'electricitat estatica en metent la palha dins los pelses e en l'aprochar dels papièrs.
- 4) Per qu'un libre tenga sus un fuèlh de papièr cal simplament qu'aquel fuèlh siá plegat en acordeon.

Cindi Franco e Catarina Vauzelle

Devinalha

(occitan lengadocian)

Viri sens
cambiar de
plaça. Qual soi?

Responsa del còp passat: lo vent.

Emilia Bret e Bialana Larrey Lassalle

LA GALETA DAUS REIS

Veiquí una recepta de far per la Brefania coma los enfants.

Ingredients:

2 pastas fuelhetadas
 150g de burre
 120g de sucre
 150g d'amandas en podra
 150g de cacaus esbrijonats
 30g de crema frescha espessa
 3 uòus
 1 fava

Preparacion:

Dins un saladier boirar plan regde lo burre, lo sucre e las amandas. Ajostar los uòus, la crema frescha e los cacaus esbrijonats. Tornar boirar 'cianta cò que la pasta siá lena. Estalar una pasta fuelhetada dins una tòla. Botjar la preparacion dessus. Obludar pas de botar la fava! Brechar la preparacion emb l'autra pasta en poïar doçament sus los bòrds per los soda. Botar la galeta au fresche pendent 30 minutats. La far cueire pendent 40 minutats a 200°C.

BON APETIS!

Catarina Vauzelle e Èlsa Vernhlettes

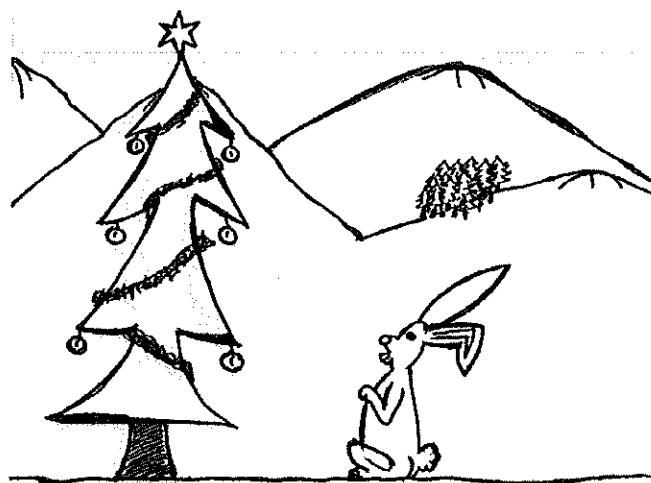
Cançon

(occitan lengadocien e gascon)

Aquiu ua cançon en Lengadocien, en aténer Nadau, a cantar aus petitins :

Lapinon es Nadal

*Lapinon es Nadal
 finta lo sapin,
 Ton solièr es ont cal
 duscà deman matin.
 Lo papà de Nadal
 Es un vièlh coquin,
 Passarà a l' ostal
 Seràs adormit.*

Veronica Pompeu, Laurenç Ferrères e Èlsa Vernhlettes

Provèbris

(catalan, occitan temosin)

«Cada dia no és Nadal.»

Qu' es pas Nadau tots los jorns

Catarina Vauzelle e Natàlia Gregoire

Cap de publicacion : Felip Hammel   **Cap redactor :** Julia Roiron
Còla dels A1 de 2006-2007 : Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem), Cindi Franco (len), Emilia Bret (len), Èlsa Vernhlettes (len), Natàlia Gregoire (len), Veronica Pompèu (gas), Julia Roiron (pro) e Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS

Editorial

(occitan gascon)

Er' annada qu'ei plan entamenada, era batejada passada, eras hèstas de cap d'an acabadas...e qué çò qui vam har adara?

Tribalhar dab tostamps mei d'arsec, plan solide, mes sustot carnavalejar!

Que vam peguejar, virolejar, har petar era cantèra, dançar a n'aver mau aths pès, holejar, mascà's en neste contrari, desbotoà's, denonciar era misèria, era hamí, er'injustícia...

Urosament aquesta recèpta magica que's pòt utilizar shens qu'a Carnaval; que se'n tornaràm servir un mes après tarà manifestacion de Besiers!

Qu'esperàm vos i véder autant numerós com a Carnaval, e hesteja que hestejaràs... Portatz-ve plan e hètz beròi!

Eth grop deths calandrins de 2006-2007 en formacion ar establiment APRENE.

Somari

(occitan lengadocien)

Pagina 1:

- Editorial
- Pegasolet pas solet!

Pagina 2:

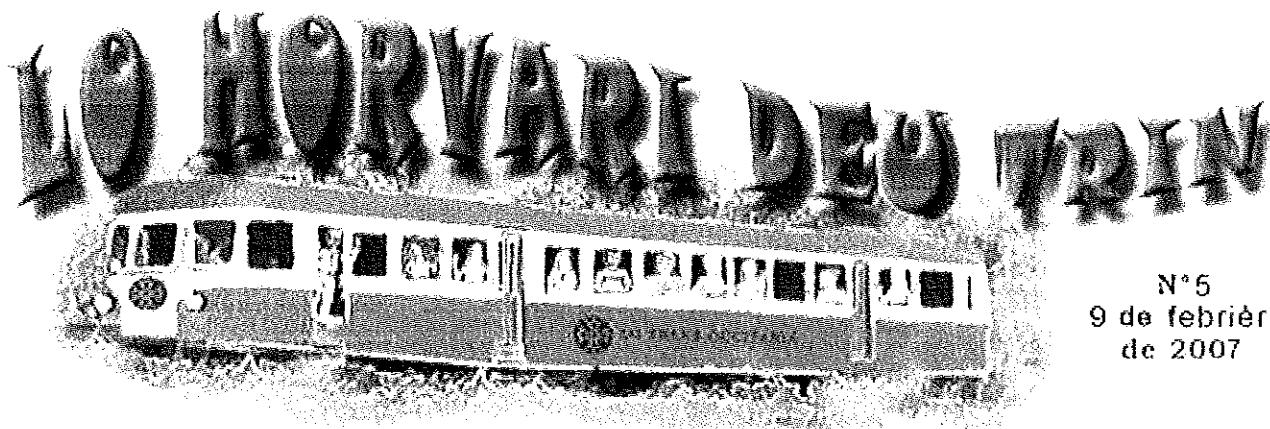
- Actualitat : Sèm batejats!!!
- Cançon de la batejada
- Brèvas

Pagina 3:

- Actualitat: Cramentrant dins la cort
- Devinholas

Pagina 4:

- Recèpta: los crespèths de Carnaval
- Bricolatge: las masquetas de Carnaval
- Proverbis

N°5
9 de febrièr
de 2007

Pegasolet pas solet!!!

(occitan lengadocien)

Una idèa de las bonas aquel pegasolet!

La còla del CFPO que se trapa a costat de la nòstra a l'establiment APRENE, ven de metre al punt per son segond projècte un pegasolet. La tòca d'aquel pegasolet n'es de comptabilizar lo mond de la **Manifestacion del 17 de març** d'un biais volontari e de permetre atal de demorar pròche de la realitat e de se daissar pas embarrar dins de nombres fictius de la part de las autoritats en fucion. Es un mejan d'aver mai de pes als uèlhs del mond que son pas assabentats e de revindicar la nòstra legimitat.

Per aquò far, estampen 20 000 pegasolets numerotats amb l'imatge reduxit de l'aficha oficiala de la manifestacion.

Los pegasolets seràn a posita a costat de l'acuèlh còsta l'estatua del Paul Riquet, e dins mantuns endreits estrategics del passacarrièra.

Los formators en formacion los prepausaràn contra 1 èuro simbolic.

Sus l'empont, los animators balharàn a flor e a mesura d'entre senhas a prepaus del nombre de manifestants. L'argent dels pegasolets anarà al collectiu :

«ANEM OC! PER LA LENGA OCCITANA...»

Al cap de la manifestacion, la chifra del darrièr pegasolet vendut nos donarà una idèa del nombre de manifestants. **Lo 17, doblidètz pas vòstre èuro brave mond!**

Natàlia Gregòri e Emilia Bret

Sèm batejats!!!

Lo Dimècres 20 de Decembre de 2006 faguèrem NÒSTRA BATEJADA. Foguèt un moment remirable. Nos remembrarem d'aquesta serada emplenada de jòia, seriós, amor e umor. Comencèt sul còp de 16 horas ont alara qu'aprestavem nòstre espectacle, vejèrem dintrar dins lo CIRDOC un òme amb una berreta. Èra Jan De Nadau, lo nòstre pairin.

Discutiguèrem amb el un brieu lo temps de far coneissença puèi venguèt lo primièr grand moment: lo rescontro en privat de la còla amb lo pairin. Durèt prèp de doas horas plan agradiwas mas ne dirai pas mai que tot aquò deu demorar entre el e nosautres ... . Un còp l'acamp acabat, foguèt l'estona de l'acuèlh del mond. Comencèron alara las dichas oficialas amb la preséncia de tres calandronas Clotilda, Julia e Lison que mercejam per lor ajuda, pel travalh que faguèron e pel plaser que prenguèron. Faguèt puèi lo segond grand moment: lo de dintrar en scèna. Debutèrem per una cançon de gèsta «Gatò pegòt » totes vestits d'una berreta. Venguèt en seguida lo poèma puèi lo rondeù qu'a la fin ne foguèrem cansats.

Entamenèrem una cançoneta escrita especialament per Jan De Nadau mas lo buf nos manquèt. Reprenguèrem a la debuta sul pic e l'anèrem quèrre en esperar un ÒC afirmatiu de sa part. Venguèt leù! Escampèrem alara las berretas. Foguèt lo moment de festejar la batejada de la còla A1 en còla Jan De Nadau. Lo mercejam mai que tot.

Laurenç Ferrères e Cindi Franco

Cançon de la batejada

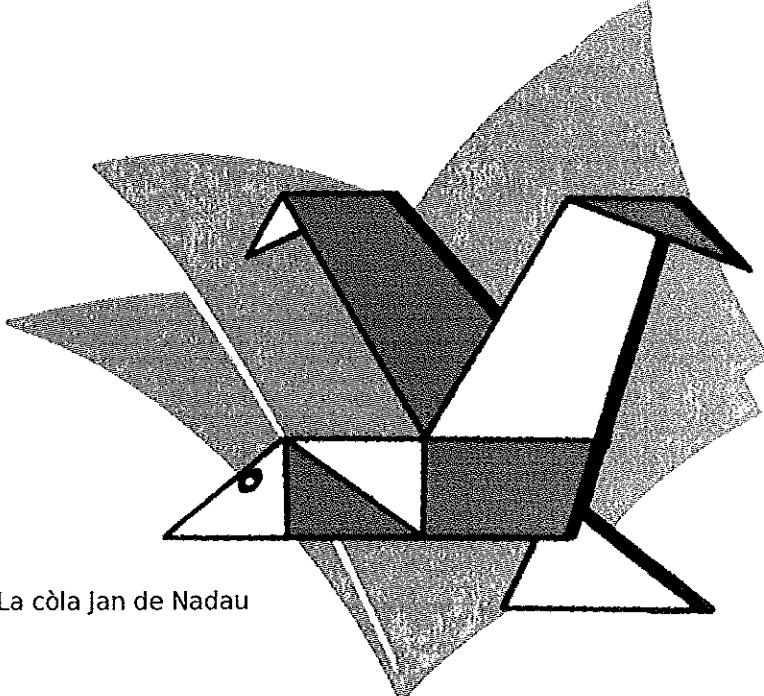
Qu'avem adaptat la cançon « Poriqueta petiteta » tà demandar a Jan de Nadau si volè plan estar lo nostre pairin.

Calandreta petiteta

Calandreta petiteta ont vas aital,
M'en vau a la vila cercar un ostal,
Perqué un ostal, calandreta petiteta,
Perqué un ostal?
Per aculhir los enfants. (lengadocian)

Calandreta petiteta ont vas aital,
M'en vau a la vila, la vila de Pau,
Perqué vas a Pau, calandreta petiteta,
Perqué vas a Pau?
Per quèrre Jan de Nadau. (lengadocian)

Calandreta petiteta on te'n vas atau,
Me'n vau tà la vila cercar un pairin,
Qui vòs com pairin, calandreta petiteta,
Qui vòs com pairin?
Volerí Jan de Nadau. (gascon)

La còla Jan de Nadau

Brèvas...

(occitan gascon e lengadocian)

★ Carnaval Biarnés a Pau: eth 10 de heurèr era Pantalonada, eth 14 era Caça ar ors, eth 15 era Timpona estudiantina, eth 16 eth Carnaval deras escòlas e era Sent porquin, eth 17 Har córrer Carnaval, e tà acabar, Dimars gras eth 20. Entresenhas ath 05 59 30 76 48, sus eth site www.carnavalbiarnes.fr, o per mèl contact@carnavalbiarnes.fr (gascon)

★ Manifestacion de Besièrs: lo 17 de Març de 2007 vos esperam nombroses a la manifestacion per l'Occitan!!! Totes per carrièras a Besièrs tre 14h e doblidatz pas vòstre pegasolet. Mai i aurà de mond melhor serà . Cal far tan coma a Carcassona vesèr melhor. (lengadocian)

Laurenç Ferrères e Bialana Larrey Lassalle

Actualitat:

Caramentrant dins la cort (occitan provençau)

I es, la tradicion de Carnavau, dins vòstra Calandreta?

A Montpelhièr, en particular a la Calandreta dau Clapàs, la tradicion perdura e trapi aquela volontat tras qu'importanta e positiva per l'escòla, tant au nivèu culturau coma pedagogic.

Sabètz la tòca de Carnavau: cream un personnatge, lo rei Caramentrant, que simboliza lo mau de l'èsser... çò que volèm far desaparéisser per una melhora annada, amb l'arribada de la prima.

A l'escòla, son totei lei nivèus de classa que participan au travalh de Carnavau: comença per un recuèlh de dolenças; puèi lo cicle 3 escriu un tèxt de jutjament ; enfin, crèan una vertadièra mesa en scèna d'un tribunau amb testimònies, jutges, avocats afin de jutjar Caramentrant e lo metre a mòrt.

Lo rei qu'es fabricat amb de grasilha e de papièr mastegat serà cremat dins la cor. Aqueste an, Maria qu'es animatrítz a la Calandreta dau Clapàs me ditz que lo tèma de carnavau, ongan, es l'environa. Lei calandrons travalhan a formar 2 còrs, lo còr dei «polluats» e lo dei «polluants»... Mas n'en disi pas mai, que Caramentrant es pas encara passat! Serà l'ocasion d'un pichòt compte-rendut au jornau seguent.

Aï, te languissi Carnavau, fèsta de totei nòstreï foliás, de nòstreï flaquesas d'èssers umans. Siás l'escomesa a la luna, la galejada dau seriós, lo pam de nas de l'osteopata, lo rire de mei lagremas.

E tu, rei, coquinàs de mon còr! Quand t'escamparai lo fuòc, serà non sens belugas. Doblidarai pas que tei cendres serviràn, solide, a far butar lei flors de prima que s'etiran au solèu doç de la sason de totei lei possibles.

Julia Roiron e Cindi Franco

Devinhòla (occitan lemosin)

Comence la nuech,
'chabe lo matin e me trobam
dos còps dins l'annada.
Quau sei?

Responsa dau còp passat: lo lach.

Catarina Vauzelle e Bialana Larrey Lassalle

LOS CRESPÈTHS DE CARNAVAL

Carnaval qu' ei arribat... dab los sons crespèths, amanejatz-ve deus gostar abans que's craque tot.

Ingredients:

½ l d'aiga
50g de burre
6 tarròcs de sucre
150g de haria
ua pinshada de sau
4 uèus
aniseta
sucre en podra

Preparacion:

Hens ua caceròla, hicar ½ l d'aiga, drin de sau, 6 tarròcs de sucre e ua gota d'aniseta. Har garlapar la mescla e vueitar d'un sol còp la haria. Tornejat, autanlèu, dab ua esplea dinc a que la pasta sia dura e que's destaque de l'esplea.

Tirar la caceròla de suu huec e hicar la pasta a petits pialòts sus un tabalhon tà la har des.hredar, puish hens un ensaladièr.

Cracar los uèus dessús la pasta, hicar lo burre e prestir.

Har borrir l'òli hens un cauderon.

Préner drin de pasta, arredondir-la dab lo dit dens ua culhèra a sopa. Quan comence de borrir, trembar la culhèra dens l'òli. Lo nombre de culhèras que i pòt càber depend de la larjor de la còquela.

Los crespèths que's viran tots sols e au cap de quauquas minutats tirà'us de l'òli dab ua forqueta.

Passà'us au sucre e hicà'us hens un plat.

Qu' ei prèst! Bon appetit !

Veronica Pompeu e Catarina Vauzelle

Bricolatge

(occitan lengadocian)

Las masquetas de carnaval:

Domeni: arts visualas.

Nivèls: dins una classa de mairala.

Durada: 20 minutats.

Material: de masquetas e bècs descopats dins de papièrs cartons (doblidar pas de far dos traucs pels uèlhs), agrafas e elastic per téner la masqueta a l'entorn del cap. De plumas de diferentas colors; de papièrs lusents; de parpalhetas e de pega.

Objectiu general: èsser capable de realizar una composicion segon lo desir d'expression.

Objectius secundaris: pegar los diferents elements, veire de matèria divèrsas e las tresmudar.

Competència puntada: adaptar son gèst a las constrenches materialas.

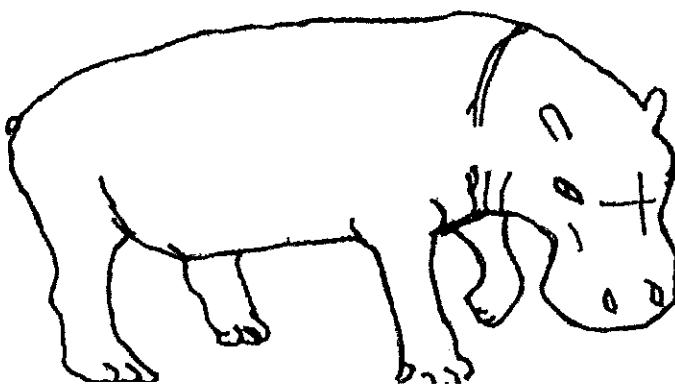
Debanament: lo material tot es pausat al mitan de la taula, escambis verbal amb los mainatges. Se montan las margas e meton de pega sul bèc e la masqueta, daissar far lor travalh de creativitat (papièrs lusents; parpalhetas). Cal pas doblidar de dire que las plumas se pegan en naut per far mai polit e daissar secar. Lo responsable de l'activitat plegarà lo bèc en dos e lo pegarà a la masqueta, per acabar agafarà un elastic de 30 cm a pauc près.

BON CARAMENTRANT!!!

Franco Cindi e Roiron Julia

Proverbis

(alemany, occitan lemosin)

«Frisch gewagt ist halb gewonnen.»

La fortuna soris aus audacios.

Laurenç Ferrères e Catarina Vauzelle

Cap de publicacion : Felip Hammel Cap redactor : Bialana Larrey Lassalle(gas)

Còla dels A1 de 2006-2007 : Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem) , Cindi Franco (len) , Emilia Bret (len) , Natàlia Gregoire (len) , Veronica Pompeu (gas) , Julia Roiron (pro) Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÉRAS

Editoriau

(occitan lemosin)

La prima e las ironodelas tornan e coma elas la còla
daus A1 que ven vos portar de las novelas.

Emb lo retorn dau brave temps, enveja de vos
permenar au grand er e de vos exprimar a plena votz?

Per aquò, un luòc, una data, una ora incortornables:

Besièrs, dissades lo 17 de març a 14 oras.

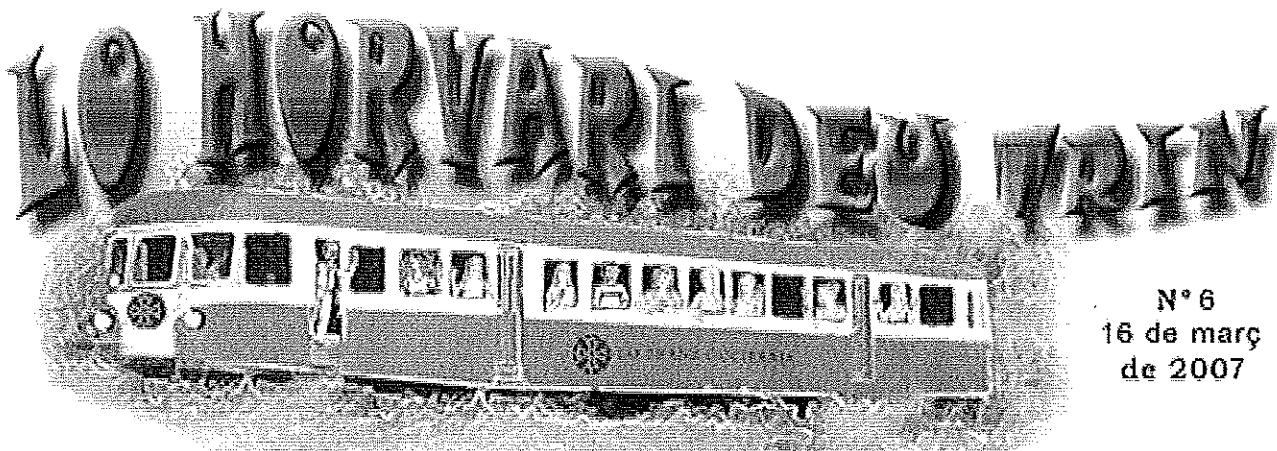
Per far flurir nòstra lenga
Per far frotjar nòstra cultura.

ANEM OC! PER LA LENGA OCCITANA!

E oblidatz pas vòstre pegasolet.

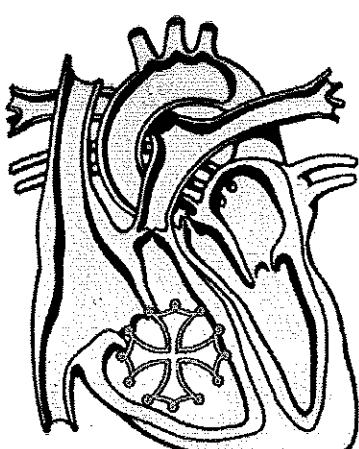
Bona lectura!

La còla Jan de Nadau
de 2006-2007 en formacion a l'establimet APRENE.

Òc, per la lenga occitana!

(occitan provençau)

Siáu aqui per dire que parli la lenga
E coma siáu viva

La lenga es viva

Rica de sa longa vida

Portaira d'una cultura

D'un biais d'esser, de viure

De que volètz

Fasèm amb çò que siam

Diga-me, vivas per parlar o parlas per viure?

La lenga es mon liame mai prigond amb la terra

Lei doas piadas dins la sabla

Agachi mai aisidament leis estelas

Fasèm partida d'un grand tot

Ont sabi ren

Levat que siáu occitana.

L'identitat es pas una bendairòla

Es la sang que raja e que passa per lo còr

Mas coma vòu pas me sagnar

Per dire quau siáu

Lèvi la pancarta

Oc, per la lenga occitana!

Somari

(occitan lemosin)

Pagina 1:

- Editoriau
- Oc, per la lenga occitana

Pagina 2:

- Canton culturau:
  - «L'Oeno-dyssée»
  - Los animaus totemics

Pagina 3:

- Actualitat: rencontra coma...
Onorina!!!
- Brevas

Pagina 4:

- Chançons per la manifestacion
- Bricolatge: crear una bendairòla
- Proverbis

« L'Oeno-dyssée »: creacion (occitan provençau)

A l'ocasion dau centenari de la revòlta vinhairona, « L'Oeno-dyssée » es una interrogacion sus la civilisacion de la vinha e dau vin. Per aquò far, lo Teatre Interegrional Occitan a mes en plaça una formacion « Actaires-Arts de l'Espectacle d'òc », d'un centenat d'oras.

« L'Oeno-dyssée » es donc una formacion -creacion.

« Actaire » es un mot occitan, inspirat de l'etno-scenologia de culturas dau monde, que designa

« l'actaire-dançaire-cantaire » dins de performáncias de caractèr festiu, public o rituau.

La creacion pòrta sus lei tres atges significatius de l'istòria de la vinha e dau vin: leis originas dionisiacas, lei fòlias de la « Bèla épòca » e la revòlta de 1907, e « l'Eternau retorn ».

« L'Oeno-dyssée » serà una bacanala de plaça publica jos leis estelas de l'estiu venent... escrich e mesa en scèna per Claudi Alranq.

Julia Roiron e Bialana Larrey-Lassalle

Los animals totemics (occitan lengadocien)

En aquesta passa avètz benieu vist sortir dins los vòstres vilatges d'Erau de bèstias estranhas sonadas « animals totemics ». De què son aquellas bèstias? D'ont venon?

Per la magèr part son ligadas a de legendas del país e sortisson a l'ocasion de las fèstas coma Carnaval o las fèstas vautivas.

Per explicitar aquò vos anam contar quatre istòrias del canton.

Lo camèl de Besiers: son arribada es ligada a la de Sant Afrodisa, lo primièr evèque de la vila. Arribèt d'Egipte sus un camèl per presicar lo doctrina crestiana quand una tropa armada de furor li copèron

lo cap, pasmens sant Afrodisa se relevèt e se prenguèt entre las mans lo sieu cap e caminèt dins la vila aital.

Son camèl foguèt puèi reculhit per d'estatjans.

La cabra de Montanhac: a l'entorn de 1200 la femna del conse de Montanhac patissiá d'un mal estranh que degun capitava pas de sonhar. Arribèt alara un òme vestit d'un petaçon accompanhat d'una polida cabra blanca. Los montanhaguèses, espantats per sa jòia de viure, li demanderon l'origina d'aquella bona umor. « Possèdi un secret que balha jòia e santat ». Lo conse prepausèt una recompensa bèla contra la cabra e l'estrangeir acceptèt: « mas la vos caldrà noirir de rasim e de vitz que possedís un lach magic que se ditz « lo paillous ». L'afar conclusa la femna del conse ajant consomat lo lach foguèt garida e rendèt la jòia a son òme e al vilatge tot.

Lo polin de Pesenas: en 1226 lo rei Loís VIII s'arrestèt a Pesenas. Menèt amb èl una cavala fòrça polida que malastrosament tombèt malauta. Lo rei se resignèt a la daissar aquí quora partiguèt. A son retorn, la cavala li apareguèt requinquilhada, e en mai d'aquò aviá un polinet. Lo mond presentèron aqueste al rei lo cap coronat. Encantat lo rei decidiguèt de perpetuar l'eveniment en prepausar la bastison d'un polin de bosc que sortiriá per las fèstas localas.

L'ase de ginhac: al sègle VIII, al moment de las invasions dels sarrasins los de Ginhac foguèron prevenguts d'una batèsta pròcha mercé a la crida d'una ase que lor permetèt d'organizar la resisténcia e de salvar lo vilatge. Per aquò los sarrasins prenguèron la bèstia e l'escampèron dins Erau, la pauròta anèt fins a Bessan ont los estatjans la reculhiguèron, venguèt puèi lor bèstia preferida.

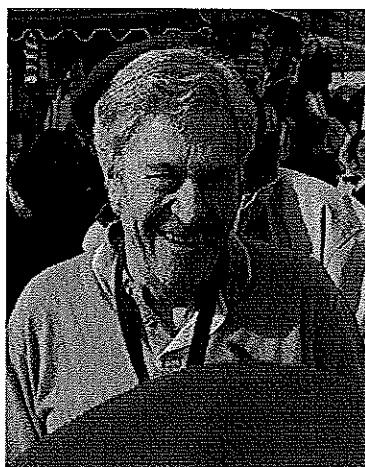
De segur i a tanben lo lop de Lopian, lo cranc de Masssilhan, l'eriç de Rojan, lo buòu de Mèsa, la sèrp de Bedariós e d'autres encara...

Las tradicions se perpetuan tojorn e se sètz sortits per Carnaval los avètz pas pogut mancar!!!! Se ne coneissètz d'autres trantalhètz pas per nos daissar un messatge sul jornal web.

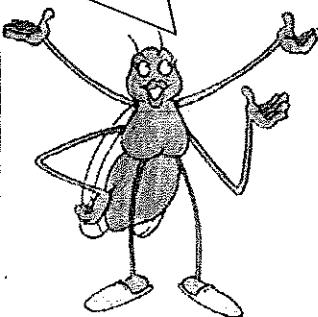
Actualitat:

Rescontre
amb...Onorina !!!

(Occitan lengadocian)

Mas es pas ieu la vedeta !!! Es lo Jaumet !!!

Oc ! Comprendi plan Onorina mas sès fòrça presenta a travèrs dels contes de Jaumet Demesa. E justament me podes dire, Onorina, dempuèi quand de temps te passeja dins lo escriches del jaumet ?

Dempuèi la començança! Eri quitament dins un metòde pels mainatges per aprene de parlar en occitan!

Era professor de matematicas! Mas son plaser es d'escriure de contes e de Romans pels enfants coma «Lo gojat que parla a las bestiás» que dedins i a de poesias que son escrichas coma de caligrams jos la forma del forrèl d'una espasa. O encara «l'òme sortit de la mar» qu'es una quista filosofica ; «Lo raubaire de Taur» e puèi, cal pas doblidar tota la seria dels contes de la Cigala! Que la cigala soi ieu!!!

Començas de parlar e Onorina te ditz lo demai saiue!!!

Onorina, coneisses la Calandreta de Mesa?

Solid que la coneissi! Lo Jaumet i va sovent per contar als enfants e n'aprofiecha per ensajar de contes novèls en mai! Aprèp venon un libròt amb un CD. Mas Jaumet fa un molon d'autras causas qu'es un òme ocupat. A sas vinhas de podar per vendemiar amb los mainatges de l'escola Cardonilha. Un temps Jaumet foguèt lo director del collegi occitan de Gràbèls a la tota començença. Puèi i ensenhèt las matematicas.

L'occitan e Jaumet fan qu'un. Son sorire que lo quita pas jamai a la calor del païs, sa vòtz pòrta la musica de la cultura e de l'istòria. A los braces dobèrts a l'amistat e a la convivialitat. Es plan dins la vida vidanta e lo resconrar dona de vam.

Mercé Jaumet per lo vòstre trabalh que sembla tant un plaser per vos e qu'es un bonur per nautres de vos legir a cada còp.

Lo Cinquen numèro dels contes de la Cigala ven de sortir! Lo podètz trobar a Mesa a la librariá Junon, a la Calandreta de Mesa e sus internet www.onorina.new.fr.

Natalia Gregòri e Veronica Pompeu

Brèvas...

(occitan gascon e lengadocian)

★ Carnavals de Ginhac e d'Agde: dos carnavals se debanaràn la dimenjada del 24 de Març. Començaràn pel Carnaval de Ginhac *lo 24 de març tre 14 horas e contunharàn lo lendeman, lo 25 de Març* pel Carnaval d'Agde. Vos esperam nombroses per aquestas manifestacions joiosas. De pas mancar lo passa-carrièra e lo jutjament de Caramentrant fach pels mainatges de las Calandretas « La Garriga » de Ginhac e « La Dagtenca » d'Agde. Esitetz pas de vos vestir e mascarar per vos jonher a aquestas fèstas. (lengadocian)

★ Lo Dia de la Dança a Lescar: lo 24 de març. Estagi de sauts, passa-carrièra, visita dera vila vielha, conferéncia, film, forum, aperitiu, repaish, espectacle « Dus mots de letra », e bal dab *Papar'òc e Brotto-Lopez* que son ath programa d'aqueste dia hestiu. Mei d'entresenhas sus <http://www.menestrersgascons.com/> (gascon)

★ Responsa de la devinhala del còp passat: la letra N. (lengadocian)

★ Lo rescontre de la cançon occitana se debanarà a Mesa la dimenjada dels 12 e 13 de Mai.

Laurenç Ferrères e Bialana Larrey Lassalle

Cantas tà la manifestacion:

4

Arrepic

Oc, per la lenga occitana,
Oc, per la lenga anem

La cançon que nos pòrta lo vent
I a longtemps que lo país l'aten

E un mainat l'escota e l'apren
E la cantam a dètz e a cent

E se sabem cantar lo present
Escrivem un futur different

David Grosclaude.

(occitan gascon e lengadocien)

Per l'occitan, per l'occitan,
Sèm aquí per l'occitan.
Continuarèm, daissarèm pas tombar,
Sèm aquí per l'occitan.

L'aimam parlar,
L'aimam dançar,
L'aimam cantar,
Nòstra lenga es l'occitan.

Mònica Allaya.

Bricolejatge

(occitan gascon)

Fica miaira : La Banderòla

Objectiu : Crear ua banderòla

Nivèu : qu'ei ubèrt tà tot lo monde!

Organizacion: Qui : amassar lo mei de monde possible

Quan : lo 17 de març de 2007

On : Besièrs plan solide!

Materiau : canavèras, linçous, pintrura, pincèus e monde!

Competéncias : Cooperar dens ua produccion collectiva; participar a un escambi collectiu en acceptar d'escotar l'aude, en esperar lo son torn de paraula e en demorar dens lo perpaus de l'escriut; copiar ua linha de tèxte en escritura cursiva en aver ua tienguda corrècta de l'instrument en plaçar la « banderòla » dens axe deu braç e en respectar lo sens deu traçat.

Anar :

Armà's de vam e de coratge puish causir un eslogan originau portaire d'un message pertinent:
OC! Tà la lenga occitana!

Esténer un linçòu suu sòu en pretraçar lo vòste eslogan en letras pro beras tà que lo vòste messatge posque estar lejut peu mei gran nombre. Tornar passar dab un pincèu e pintrura d'ua color viva qui gaha l'espiar. Qu'avetz la paraula que la cau har enténer!

OC! Per la lenga occitana!

Rotlar las canavèras a sengles estrems deus linçòus e e' us cóser lo long de las canavèras. Atau! La vòsta banderòla qu' ei acabada. Adara, que' vs manca sonque de hicar un pè davans l'aude, portar pro hauta e fièrament la vòsta banderòla e clamar tots d'ua sola votz :

TIO! Tara lenga occitana!

Veronica Pompeu e Natalia Gregòri

Provèrbis

(italian, occitan provençau)

«La mano che dà raccoglie.»

La man que dona reculha.

Catarina Vauzelle e Julia Roiron

Cap de publicacion : Felip Hammel **Cap redactor** : Catarina Vauzelle

Còla dels A1 de 2006-2007 : Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem) , Cindi Franco (len) , Emilia Bret (len) , Natalia Gregòri (len) , Veronica Pompeu (gas) , Julia Roiron (pro) Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS

Editorial

(occitan lengadocien)

Los aucèls cantan, las flors florisson, lo solelh raja.

Mas me diretz: « **De qué fa lo calandrin?** »

Lo calandrin espelís, e coma la crisalida ven parpalhon. E se sentís de mai en mai regent.

La lenga e la cultura espelisson tanben, l'avèm vist lo 17 de març a Besiers ont una mar colorada primarenca tal un camp cobèrt de rosèla e de pissalait donèt de vam per cantar naut la nòstra enveja de trabalhar al còr de son identitat.

Doncas bona lectura dins la nòstra novèla espelison!

La còla Jan de Nadau
de 2006-2007 en formacion a l'establimet APRENE.

Somari

(occitan lengadocien)

Pagina 1:

- Editorial
- L'òrt

Pagina 2:

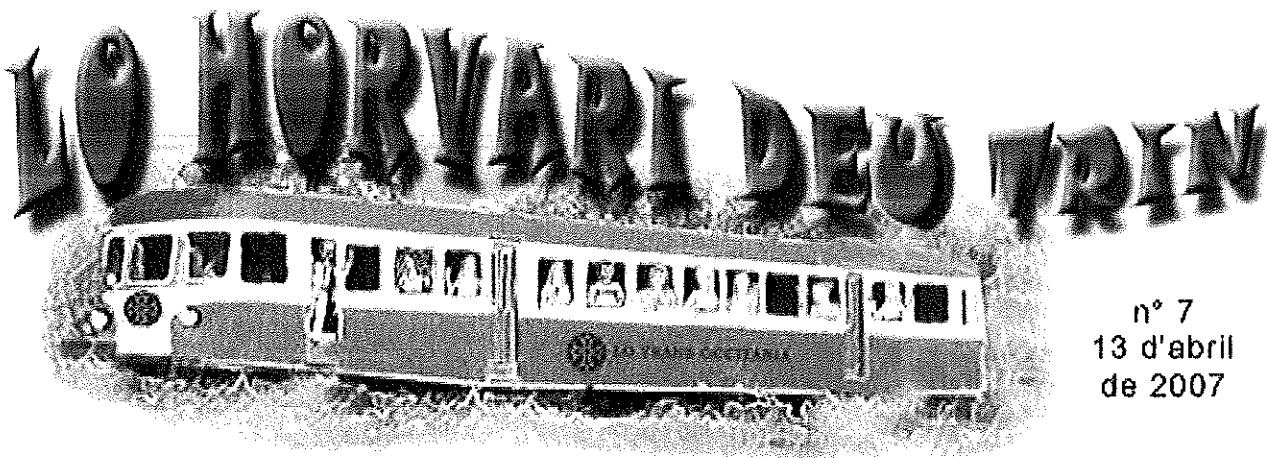
- Talhièr d'escritura :
  - Tristan e Zoïna
  - Lo còr de Joana-Maria

Pagina 3:

- Talhièr d'escritura :
  - Gent' enfant, brave pichon
  - Riga-raga!
- Brèvas

Pagina 4:

- Arts visualas : Al biais de Viallat
- Provèrbis

L'òrt !

(occitan lengadocien)

Aquí lo temps de la reviscolada, la grana buta la tèrra e demanda de créisser,
las fuèlhas sortisson de lors bonetas.

Aquí lo temps de trabalhar dins l'òrt, de palpejar la tèrra noiricièira.

Ortalizar mena a sentir son còs, se sentir viu, plantar la vida,
cobrir las granas de tèrra umida, mossar, empeutar, palabessar.

Es tanben la libertat, libertat de caminar pés descauces,
de florejar l'èrba fresca del matin,

d'alenar pel plaser los mila perfums, de dobrir sos palmons.

La tèrra fin finala, es lo nòstre perlongament natural, nòstra rasiga que i sèm ligats
pel buf bèl d'un mond que vira...

Emilia Bret e Natalia Gregòri

Talhièr d'escritura

(occitan lengadocian)

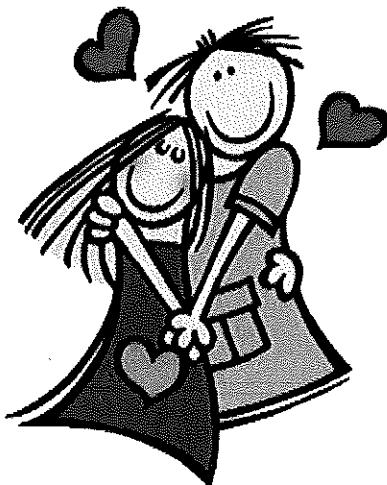
2

A l'estagi passat a Besièrs, la dominanta èra « Literatura »; Mirelha Dedieu e Maria-Pèira Vernhièiras nos prepausèron un talhièr d'escritura amb tres dralhas: siá de partir sus una tièira d'onomatopèas, siá d'escriure en respectant lo modèl d'una cançon (« Branlon d'Albigés » o « Joan-Joan »).

Las mercejam per lors idèias e nos felicitam per nòstre travalh!
Las produccions que seguisson son eissudas d'aqueste talhièr.

La còla tota

Tristan e Zoïna (occitan lengadocian)

Coma la tropa de tortonels,
Trin tran fa lo Tristan
Que trantoleja en dintrant.
Trinca que trincarà dins lo trin
Amb Zoïna la filha de son vesin,
Que zo davala a lo zona
Per vesitar l'ase Zebulon.
E ziga zaga fa lo Tristan
En seguissent sa promesa.
Lo tifa tafa de Tristan
S'ausis tant coma lo tica taca,
De la ròda en tornolejant.
E flisca flasca amb una flor
Conta floreta a la filhòta.
E pinga panga las campanas,
E pim pam poum la pacha facha,
Riga raga viran las tarabastèlas
Quora los maridats se passejan per carrières.

Cindi Franco e Laurenç Ferrères

Lo còr de Joana-Maria (occitan provençau)

Joana-Maria partís lo tremolum dins la pèu, lo tifa-tafa penjat au còr, la pensada en suspens, lei dos pès a picar dins la terra, pinga-panga, pinga-panga, es ela lo ritme de la melodia dramatica de l'astrada.

« De que fas filha? » sembla far lo riga-raga dau corpatàs.
« Lampas, t'escampas,
Pr'aquò degun te vòu arrapar
Degun te va cercar
A! Me fas rire
Ta cachavièlha dins la man
Semblas semenar lei polsas de ton amarum
Mas aquestei flors butaràn sonque per tu. »

Alara lo pinga-panga alentís e Joana-Maria, lo còr-dolor, entamena lo ziga-zaga dau riu de Bòsc-de-Violeta, emportada per un buf de mans tendras.
Coma lo tica-taca que s'arresta quand lo Mistrau se leva pas, Joana-Maria, subran, se pausa.

Pensa alara a l'imatge rasseguranta de sa maire, la color de la cosina, lo flisca-flasca dau passa-passa de la pasta, l'odor dei crespèus que s'estraçan de rire amb la padena, çò que causiriá coma garniment, sucre o confitura d'amoras.

Ara lo còr de Joana-Maria tòrna parlar normalament.
Un trin-tran la breça doçament per li contar lei secrets de la beutat, la qu'aviá doblidada.

Julia Roiron

Gent'enfant, brave pichon

(Occitan lemosin)

Coma l'avetz calmat, monsur lo brave regent ?
Coma l'avetz calmat, monsur, lo meu enfant ?

L'ai fach sietar sul banc, brava madama, aquò se fai.
Si cresiatz que l'aviá pendut pels pès a l'aubre vos trompariatz!

De qu'aviá fach mon gent'enfant ?
De qu'aviá fach mon paubre pichon ?

Aviá nhacat la Marineta a las aurelhas, la paubreta, brava madama, aquò l'a fach.
Si cresiatz qu'avia volgut li far un poton, vos trompariatz !

Perqué li avetz fach copiar de linhas monsur lo brave regent ?
Perqué li avetz fach copiar de linhas, monsur, a mon enfant ?

Avia pintrat tot son trabalh, brava madama, aquò se fai pas.
Si cresiatz que qu'era una òbra d'art, vos trompariatz !

Que li avetz fach copiar a mon enfant ?
Que li avetz fach copiar a mon paubre pichon ?

Li ai balhat un conte de Bodon a escriure, brava madama, aquò se fai.
Si cresiatz que li avia balhat l'annuari telefonic, vos trompariatz !

De qu'avetz contra mon filh monsur lo brave regent ?
De qu'avetz contra mon filh, mon gent'enfant ?

Es un pigonhós, brava madama, que pòde pas laissar far.
Si cresiatz que qu'era un enfant de còr, vos trompariatz !

Natalia Gregòri e Catarina Vauzelle

Riga-raga !

(occitan gascon)

Riga-Raga!

Qu' arribi ena vila de Lartiga, jo, praube ladre peth mau arroganhant.
Eths rasclas-dinèrs, las bèras daunas enraubadas e enribanadas que ralhan.
Eras rimatuèras que s' arrèstan quan me véden ena carrière.
Eth ragadís dera ringèra que m' a precedit: « Riga-Raga ! ».
Ric a ric que'm descaran: « Diga'm 'miga, qui ei aqueth rilaire ? . E si'ns rapugava
quauqu'arren ? ». Que ringolegi.
Que se n' arriden, que s'arregau deishen de'm véder arranc.
Briga cubèrt, sonque ua apriga. Lèu que ragachan enter eths, e que m'arcastan.
Rai ! Que sèi har la triga enter ramigèras qui richassejan, e qui ringlan, e las
arròsas qui uèran mas plagas shens arromegar briga.

Riga-Raga!

Bialana Larrei Lassala e Veronica Pompèu

Brèvas...

(occitan lengadocian e gascon)

★ (lengadocian). Passejada lo 27 de mai a Ròcbrun amb d'animacions previstas tre 9 oras, de musica, d'esport e de plaser gustatiu sens doblidar lo mercat occitan. Vos esperam nombroses per aquestas manifestacions joiosas, per mai d'entretenhas: www.passejada lr.org.
★ (lengadocian). Tresna festa d'Òrcas lo 20, 21 e 22 d'abril a Sant Jordi d'Òrcas amb, lo divendres un concert de Nadalenc a 21 oras, lo dissabte de ser un balèti amb lo grop Gasconilha e de ska rock occitan amb Mauresca Fracas Dub. Prètz: 6 € abans la festa o 8 € sus plaça.
★ (gascon). Serada a gratis CANTA SI GAUSAS eth 28 d'abriu a Ibos: 18 òras conferéncia sus eth cant tradicionau, 19 òras aperitiu hestiu dab « Eths Hestaires » e « Boha qui pòt », 22 òras desfis vocau dab trios, e a partir de miejanueit cantèra. Contact: bastien.miquel@voila.fr

★ (gascon). 20 e 21 d'abriu 2007 a Sent Pèr de Lèren: LO PRINTEMPS DE L'ARRIBÈRA.

Lo divés 20: 20 òras: Repaish, 22 òras: Bal a gratis, dab Salicorne (Bretanya), Trikili Trakala (Euskadi) Tai Cosi, Arromics Blus, Tranlai (Gasconha)

Lo dissabte 21: 9 òras 30 – 12 òras 30 14 òras – 17 òras: estagis 25 € acordeon diatonic, jotas aragonesas, sauts: debutants, e confirmats 18 òras: espectacle a gratis: Creacion deus Chancaires, grop deus 4-12 ans. 19 òras: Estanquet / enterpans, bal dab Boha constrictòr.

La serada: 8 € / 5 € (gratis peus estagiari) 20 òras 30: espectacle de jotas dab XINGLAR (Zaragoza), 21 òras 30: bal dab KITUS (Centre França) MOSSUR ARTUS (Gasconha) Contact: 05 59 38 43 93 m-dufau@wanadoo.fr

Al biais de Viallat

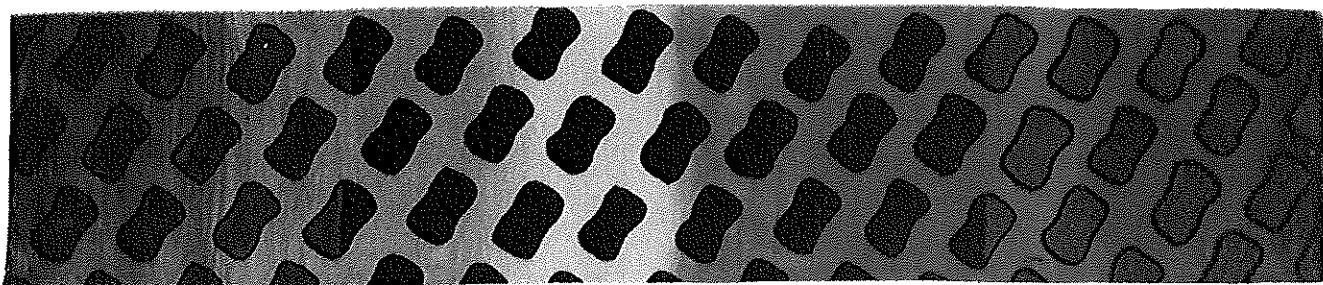
« *Las telas son de las botelhas lançadas a la mar. Las gents son libras de las reçaubre, de reagir (...). Oblude pas lo còp reçaugut en visar una pintura d'A. Chabaud en 1955. A decidat de ma vocation.* »

Claude Viallat

Claude Viallat es nascut a Nimes en 1936.

En 1969 es membre-fondador dau grope Supòrts/Surfaças. La repeticion d'un motiu unic sus una tela libra caracteriza tota son òbra.

Revendica mai d'unas influéncias: l'art primitiu, Matisse, Picasso, Pollock, Francis, Olitski,...

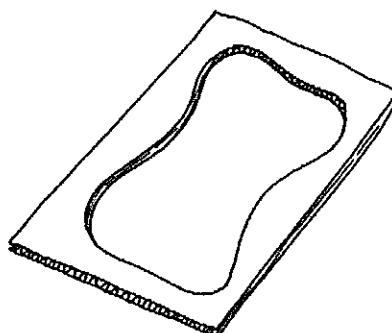

La còla tota dels calandrinis, d'aprèp la consigna de Sofia Pontello e de Mirelha Dedieu trabalhèt sus una tela bèla al biais de Viallat.

Totes amassa, e sus un fons en degradat fach pendent una autra sesilha, deciguèrem de fabricar un pocador de carton d'aprèp la forma d'una esponga.

Causiguèrem d'utilizar las colors complementàrias: irange sus blau, violet sus jaune, blau sus irange e verd sus irange.

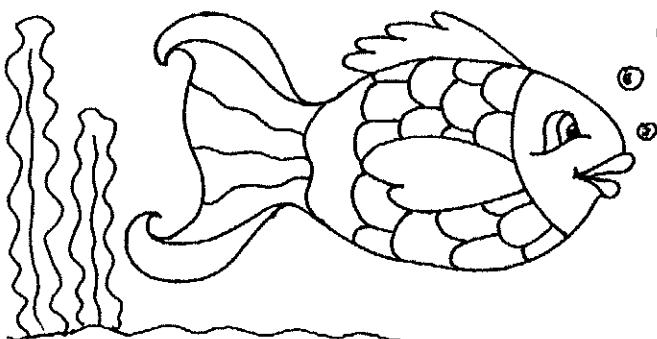
Aquò se pòt far en classa amb de mainatges sus lo supòrt que volètz quitament sus la pòrta de la classa!

La còla tota

Proverbis

(indian, occitan lengadocian)

dessenh de Natalia Gregòri

« Bûnd bûnd karke talâ bhartâ hai. »

Goteta per goteta lo bacin s'emplena.

Emilia Bret e Julia Roiron

Cap de publicacion: Felip Hammel   **Cap redactor:** Emilia Bret
Còla dels A1 de 2006-2007: Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem), Cindi Franco (len), Emilia Bret (len),
Natalia Gregòri (len), Veronica Pompèu (gas), Julia Roiron (pro) Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS

Editoriau

(occitan gascon)

Que de nau a Besièrs?

Los calandrins de A1 que son tornats e aquiu ua navèra setmana de qui comença!

Qu' ei lo darrèr estagi de qui passam tots amassa abans las avaloracions.

Que quiò! Qu' ei quasi la fin de l' annada e lo flaquer que' s hè sentir!

Urosament en medish temps que los ausèths e'ns tornan los bèths dias, nosaudes que passaràm lo neste estagi en musica.

Que de nau tà França e Occitània?

Que s' ei elejut a la majoritat lo navèth president de Republica Francesa.

President d' ua França pingalhada e rica de las soas culturas. Qu' esperàm que harà lo son mandat dens l' arrespècte de la cultura nosta e de totas las culturas de França.

Ausèth! Canta que cantaràs! Canta çò qui volhas! Mes canta en libertat!

La còla Jan de Nadau de 2006-2007 en formacion a l'establimet APRENE.

Somari

(occitan gascon)

Pagina 1:

- Editoriau
- Bilanç de calandrin

Pagina 2:

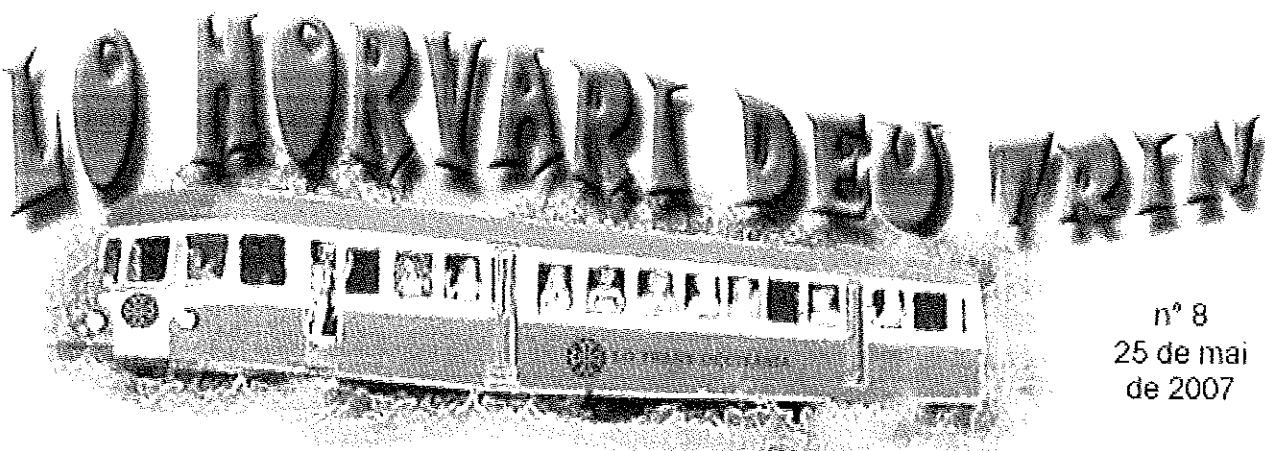
- Vesita de classa
- Brèvas

Pagina 3:

- Classa verda
- Cançons:
  - Aquest dia s' ha acabat
  - Lo peis pichon

Pagina 4:

- Recèpta: lo pastisson al chocolat
- Bricolatge: lo peis ondeja
- Arrepoërs

Bilanç de calandrin

(occitan lemosin)

Calandreta: coma l'auseu prenem la volada quest' annada.

Avaloracions: qu'es lo programa de l'estagi dau mes de junh.

Lengatge e maitot luòc, leis e limitas.

A1. Nosautres per enquera quauquas setmanas, A2 l'an que ven. Esperam!

Nòstre pairin: Jan de Nadau!

Dialectes: lemosin, provençau, gascon, lengadocien per tota la richéssa de nòstra lenga.

Regent e regentas, de mai en mai!

Immersion e institucions!

Naissença d'una vocacion.

Un paissèu-ajudaire me sona per me dire que ma vesita de classa se farà lo dijous 10 de mai...
Mas a quina ora de la jornada?!

Trabalhi a ma responsabilitat dempuèi tres jorns mas sospèchi mon inconscient de s'embalar dempuèi au mens doas setmanas.
Fau de fichas menairas per cada moment e cada cicle, preni de temps per ponchar lei bònas competéncias e pendent qu'escrivi lo debanament me fau lo scenari de çò que dirai dins ma tèsta.
Lo jorn J, alara que de costuma me vènon quèrre en veitura, partissi de la gara a pè e es volontiers qu'auriaú fach un « footing » s'aviaú agut l'escasença.
Arribi en classa d'ora e me prepari.

Puèi la classa començà sens paissèus-ajudaires.

Mai d'un còp pican a la pòrta, ai lo baticòr. Un enfant en retard, la directritz que demanda quand leis « inspectors » van arribar...
Sabèm pas. Se fan desirar.
Se legissèm de poèmas, passam au « Què de nou? » puèi lei matematicas començan.
Ai pegat de cisèus au tablèu per travalhar sus leis angles; me fa sorire interiorament, trapi qu'aquò me sembla.

Finalament, tre que siaú davant leis enfants, la magia s'opera, siaú pas pus estressada, lo temps de classa se debana coma una bobina de fiau daurada. I siaú e i son tanben: son atentius, participan, travalhan.

Tifa-tafa...

Arriba lo « toc-tòc » qu'esperavi. Fin finala la jòia de lei veire l'emporta sus la paur. Son discrets mas lei sentissi picar a l'ordenador, escriure, charrar.
Après lei matematicas, es la recreacion... sembli suava mas a l'interior es lo Vesuvi. Un pichòt cafè e passam a la lenga; segur me pausi de questions sus çò que fau a cada moment, e çò positiu es qu'anam ne charrar just après.
Acabam en grand buf per la musica, totei defòra! Son mai que mai participants, nos regalam de cantar.
Ara, es ora de manjar per lei calandrons e dau verdicte per la calandrina.
Lo bilanç es tras que positiu; questions, remarcas, sentits, l'estress s'envòla amb lei gabians.

Siaú contenta de partejar amb elis, e me disi qu'un moment coma aquò es un dei mai important de ma formacion d'A1.

Disi sens concessions mon respèct e mon estima per lei bailes e paissèus-ajudaires que donan, que son presents per nos. Mercés d'èsser atentius e de nos butar devèrs lo naut, de partejar vòstra experiéncia.

Clinhada a mei collègas.

Es tanben mercés a vos que « Goteta per goteta lo bacin s'emplena », e que « La man que dona reculha ».

Julia Roiron e Cindi Franco

Brèvas... (occitan lengadocian)

★ Passejada lo 27 de mai a Ròcbrun amb d'animacions previstas tre 9 oras, de musica, d'espòrt e de plaser gustatiu sens doblidar lo mercat occitan. Vos esperam nombroses per aquestas manifestacions joiosas, per mai d'entreseñhas: www.passejada lr.org.

★ Campestral, fèsta de la musica e de la dança occitanas a Vilanèva-sus-Olt (47) dimenge 27 de mai de miègjorn a mièjanuèch.

★ Concèrt de Miquèu Macias dissabte 26 de mai a 20h30 a la sala de fèstas de Salas (40).

★ Balèti amb lo Big-Bang de Trad e lo Duò Brotto-Lopez lo 1er de junh a Tolosa al jardin public Sant Exupèri a 19H.

Classa verda...

(occitan lengadocian)

3

Vaquí, la cerièra sul pastisson! En mai de viure d'estagis de tria tant al nivèl de mon paissel o dels bailes que dels enfants e dels moments de classas, ai agut l'escasença, del 8 al 14 de mai, de partir en classa verda, en Catalonha en mai! Es per ieu una experiéncia inesperada. Tot aquò, o cal dire, mercé a la plaça que m'an balhat Carolina Durand e Ciril Campos, los regents. Carmen Milhau, la femna de Jaumet que parla plan lo Catalan a fotografat e filmat e nos a accompanhat fins a divendres de tantòst.

Sèm donc partits lo dimars de matin amb lo carri del collègi menat per Manuel, de l'escola de la Cardonilha a Mesa. Tot lo mond es al rendètz vos. Degun plora pas. Los enfants... e los parents tanben son grands! Aprèp sièis oras de camin, enfin, arribam e aquí començà un ramat de moments chucoses. Avèm fach una passejada a travèrs mantuns continents en passar pels indians d'America e lo tir a l'arc, l'Africa e la musica, la China amb de jòcs, de coreguda de rickshaw, de caligrafia e de tagram, Euròpa amb de jòcs tradicionals, de questions de culturas e d'istòria dins un vièlh camion ambulància de «l'Africa korps». Avèm passats tanben un moment bèl a la plaja de Salou e una jornada tota a Pòrt Aventura! Ne daissi de costat qu'es trop long de descriure tot çò que nos avián previst amb tres animatrices de tria!

A costat de las activitats i a lo «viure amassa» qu'es tras qu'important e qu'es pas brica parièr que çò que podèm viure en classa. Sèm amassa 24 oras de 24 e degun s'es pas carpinhat. Tot s'es plan passat, malgrat l'alunhament d'amb los parents. Ai vist d'enfants creisser, assumir, prene sus eles, ganhar en autonomia. M'an après a grandir ieu tanben, torni trapar mon èime d'enfant qu'aviá segurament oblidada endacòm... Aprene de jogar, de rire, d'acceptar l'autre. M'an portat un autre agach sus ieu e an capitat de far tombar un molon de reticéncias. Me soi avisada dels ligam bel que i a entre las lengas romana coma lo catalan e l'españòl, e qu'es aisit de se comprene.

Diluns de tantòst, aprèp la granda batalha finala dins lo bosquet de pins, davant lo carri, los enfants, la lagrema dins lo còr, an cantat una darrièra cançon en catalan per la cosinièra que nos a fach tant plan manjar e las animatrices que lor an portat dinamisme e atencions.

Torni d'aquel viatge amb la conviccion encara mai fòrta que soi facha per aquel mestier. De còps que i a, passam talament de temps a costat de la nostra vida sens se'n mainar, que soi urosa de me sentir viva e de poder partejar aqueles moments amb los dròlles.

Natalia Gregoire e Emilia Bret

Cançons...

(catalan e occitan lengadocian)

Aqueste dia s'ha acabat

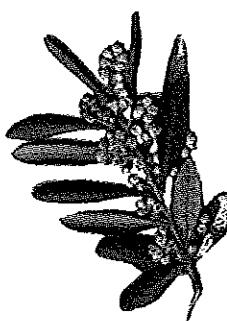
Aqueste dia s'ha acabat
Perque el sol ja s'en ha anat
Diguem adeu amb la mà (bis)

Aqueste dia s'ha acabat
Perque el sol s'en ha anat
Diguem adeu amb el peu (bis)

... Diguem adeu amb el cap (bis)

... Diguem adeu amb el cul (bis)

... Diguem adeu amb tòt el còs (bis)

Oliu florit de Masia
Dorada
en Catalonha

Lo peis pichon

Es un peis pichon *Sarrar las doas mans
'una contra l'autra*

Que nada, nada, nada *Balançar las doas
mans sarradas*

Quand turbís la boca *Durbir las doas
mans l'una sus
l'autra*

O, o, fa una bofiòla *Clapar la lenga e
formar una bofiga amb
lo poce e l'indèx*

Natalia Gregoire e Emilia Bret

Recèpta:

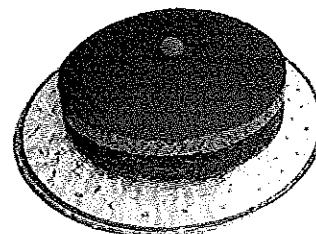
(occitan lengadocien)

4

Lo pastisson al chocolat

Ingredients:

- 150 g de burre mòl
- 150 g de sucre
- 4 uòus
- 50 g de farina
- 2 pinçadas de sal
- 200 g de chocolat de 70% de cacau, fondu

Pels mai gormands, podètz apondre d'avelanas o de dats de zèst d'irange.

Aprestatge:

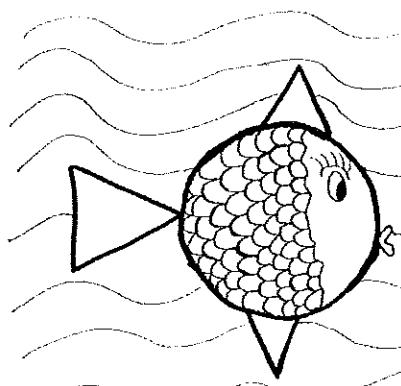
- 1) Mesclar a la gròssa lo burre mòl, lo sucre e 1 pinçada de sal.
- 2) Apondre lo chocolat fondu e mesclar, puèi los jaunes un aprèp l'autre, puèi la farina.
- 3) Metre en tres còps, los blancs batuts en nèu amb una pinçada de sal (los ajudarà de montar plan coma cal).
- 4) se o volètz, apondre las avelanas o l'irange.
- 5) Vuejar la pasta dins un platàs (carrat o de tarta) e fasètz còire lo vòstre pastisson al chocolat 30 mns a 150°C. Lo dessús deù crussir, mas l'interior, el, deù demorar fondent.
- 6) Desenmotlar quand lo pastisson es caudet.

Laurenç Ferrères e Veronica Pompèu

Bricolatge:

(occitan lengadocien)

Lo peis ondeja!!!

Cò primièr, fargar d'ondadas amb de carton e las pintrar puèi daissar secar. En seguida, prene un fuèlh blanc e lo metre en format païsatge puèi pausar l'ondada en carton sul fuèlh. Per dessenhlar las ondadas de la mar amb de greda de-mantinas colors, s'apuèjar sus l'ondada en carton.

Per contunhar, descopar un redond per far lo còs del peis e de triangles per far las aletas e la coeta.

Fin finala cal pegar totes los elements per ne faire un peis que pegarèm sul fuèlh cobèrt d'ondadas. Per clavar basta de marcar l'uèlh e la boca ambe un estilò negre.

Lo vòstre peis meravilhós ondeja dins una mar colorada!!!

Emilia Bret e Catarina Vauzelle

Arrepoèrs

(breton, occitan gascon)

-An henri na avantur netra nà koll nà gounid ne ra.
(Eth qui ne risca pas arren ne perdeish pas..mes ne ganha pas tanpòc!)

-A plaser pedolh, era nueit qu'ei longa!

Bialana Larrei Lassala e Veronica Pompèu

Cap de publicacion: Felip Hammel **Cap redactor:** Veronica Pompèu
Còla dels A1 de 2006-2007: Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem) , Cindi Franco (len) , Emilia Bret (len) , Natalia Gregòri (len) , Veronica Pompèu (gas) , Julia Roiron (pro) Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS

Editorial...

Vaquí lo nòstre darrièr jornal que sona la fin d'una annada plan granada e fòrça emplenada. (lengadocian)

L'occitan es una clau d'aur que dobrís totes las pòrtas... (lengadocian)

Adiu paubre, adiu paubre, adiu paubre jornal tu que t'en vas dab nosautes tau darrèr horvari deu trin. (Gascon)

Alara, a grand bruch i nos cal i anar, sèm aquí per l'occitan, sèm aquí per avançar, far espelir lenga e mainatges dins un banh bèl de cultura. (lengadocian)

Vaquí nòstre dernièr jornau... Lei meses e lei mots an rajat amb fòrça! (provençau)

Òsca! Lèu lèu la fin de l'an ! (lengadocian)

Ua annada plea de suspresas : bonas o maishentas... (gascon)

Veiqui nòstre darrier jornau...Bona lectura! (lemosin)

La còla Jan de Nadau de 2006-2007 en formacion a l'establimet APRENE.

Un editorial creat al biais d'un «cadavre requist» dins lo dialècte respectiu de cadun.

Somari

(occitan lengadocian)

Pagina 1:

- Editorial
- Conte

Pagina 2:

- 100 ans d'istòria...
- 1907-2007

Pagina 3:

- Rescontre...Amb Jòrdi Peladan
- Brèvas

Pagina 4:

- De còr e d'òc
- Rebús
- Provèrbi

Conte

(occitan provençau)

Istòria contada en francés per Enric Gougaud

Sabètz cossí nasquèt lo primièr conte dau mond?

Un còp, un òme borrut pelut irtsut vivia amb sa femna dins un ostau au plen mitan de la forest.
Era boscatièr.

Totei lei sers, quand tornava de la besogna, dintrava en colèra dins l'ostau, preniá son gordin e...
tustava sa femna.

E ela, pecaïra! Patissiá en silenci...

Fins au jorn ont sentiguèt una preséncia en ela. Esperava un enfant. Alara bessai, son instinct de vida parlèt.

Quand son òme, lo ser vengut, dintrèt de l'ostau e que prenguèt lo gordin, lo levèt e sa femna
diguèt:

- Non, non, espèra! Vau te contar una istòria!

E li contèt l'istòria la pus magnifica qu'aviá jamai ausida. Lei mots sortissián de la boca de la femna
coma de presents.

L'òme, aqueu fadòli, demorava amb son gordin levat. E quand vegèt lo jorn puntar, partiguèt au
trabalh.

Lo ser vengut, l'òme totjorn en colèra dintrèt per tustar sa femna, ela l'arrestèt amb una istòria.
Aquò durèt... pendent nou meses.

Fins a la naissença dau primièr enfant que nasquèt merces a d'istòrias.

Vaqui l'invention dau conte...

E cric e crac

Que serà jamai acabat

Istòria

(occitan lengadocian)

Cent ans d'istòria... 1907-2007

Ongan es lo centenari de la revòlta dels vinhairons de 1907. Aquela revòlta es una partida de l'istòria nòstra que ten al còr e al còs.

Un pauc d'istòria...

En 1885, lo filloxèra toca las vinhas e clava 50 annadas d'atge d'aur de creissença econòmica e demografica per Lengadòc-Bas. Los vinhairons tòrnarán plantar amb coratge mas lo mond del comèrci a canviat.

www.canton-quissac.net/IMG/1907Montp.jpg

La concurréncia estrangièra amb una surproducció fa son camin, los vins farlabicats son en venda liura sul mercat e los barataires son pas punits.

En 1892, los vinhairons reclaman la supresión de las taxes oficialas e lo restabliment dels contratròtles.

Lo govèrn de París pus pròche dels interès dels rics bledarabièrs del Nòrd que del poble de las Corbières, fa mina d'ausir pas. Amb la misèria, la colèra e la revòlta montan.

L' 11 de març de 1907, son «87» vinhairons que manifèstan a Argeliers. A la seguida, los vinhairons lançan un molon de manifestacions de vila en vila.

Lo 9 de junh de 1907, mai de 800,000 personas manifèstan per carrières a Montpelhièr.

16 - MONTPELLIER - Manifestació del 9 de juny 1907 - 800,000 participants
Marcelin ALBÈRT i altres 16 foto
perso.orange.fr/atrinquier/1907/1907v13.jpg

Fòrça mond venon manifestar en trin. Lo trin es a gratis pels manifestants çò qu'explica la fòrta mobilizació. Se cal sovenir que los mejans de transpòrt mai espandits son la carreta o los pès.

De mai, la lenga occitana es encara fòrça espandida. Lo podèm véser suls panèls. Exemple d'un eslogàn famós : «**Lo darrièr crostet**».

Es un pichon viticultor e tenancier d'estanquet a Argeliers dins Aude, Marcelin Albèrt que serà al cap del movement. Ferrol, Conde de Narbona, que sómia d'un Lengadòc independent e cerca l'espròva de fòrça amb lo govèrn de Clémenceau, jeta son eissarpa tricolòra e fa montar lo drapèl negre sus la comuna.

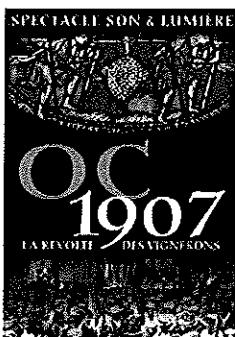
Los braves del 17^{en} regiment d'infantariá refusen de tirar sus la fola e fraternizan amb los manifestants. La tropa mutinada canta l'Internacionala a costat del poble.

Sus òrdre de Clémenceau, President del Consell de la Tresena Republica, l'Armada Francesa dobrís lo fuòc sul poble dels Vinyairons del Miègjorn e ordona l'arrestacion dels responsables del movement. La jos-prefectura es presa, lo 19 de junh a Narbona.

Marcelin Albèrt monta a la capitala dins la mira de se constituir presonièr per mièlhs defendre sas idèias.

Mas Clémenceau descreditarà aquel «pichon païsan idealista» devant la premsa francesa. Ferrol lo Conde revolucionari de Narbona la Roja, mai oportunista e manipulator, aprèp aver acabat de descreditar Marcelin Albèrt, recuperà lo movement e crèa la Confederacion dels Vinyairons del Miègjorn.

Quant als mutinats del 17^{en} regiment, son mandats en Tunisia pendent sièis meses per doblidar lo cant de l'Internacionala amb lo poble.

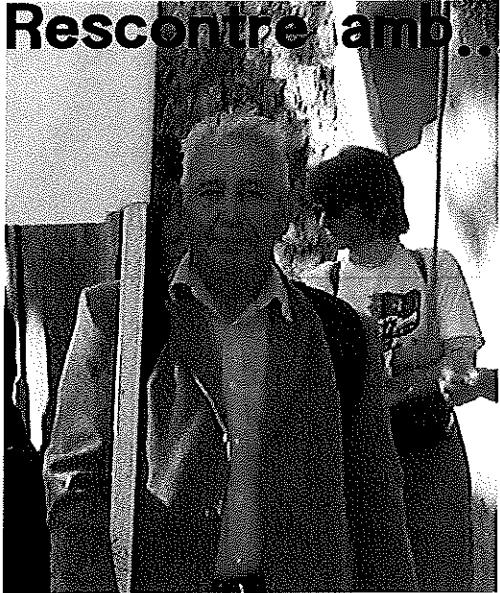

Marcelin Albèrt es mòrt, paure e sol. Mas cent ans mai tard lo viticultor d'Argeliers es dintrat dins l'Istòria.

Lo sovenir d'aquel eveniment se marca ongan dins cada canton que siá occitanista o pas mas socialament engatjat. Commemorar l'istòria nòstra permet de la trasmetre amb onor.

Rescontre amb... Jòrdi Peladan

(occitan lengadocian)

En parlent d'avaloracion que soi a far mas revisions amb lo libre «Aisinas matematicas», ai decidit d'encontrar l'autor: Jòrdi Peladan.

Lo Jòrdi Peladan lo conèissi dempuèi que soi dintrada a la MARPOC de Nimes mas uèi me pausi la question: qual es vertadièrament aquel òme tant discret e que pr'aquò fa tant per balhar las pròvas bèlas que tot se pòt dire en occitan?

Ai après qu'es vengut a lenga sul tard. Es nascut a Alès en Cevenas e l'occitan èra la lenga de cada jorn dins sa familia mairala; l'ausisiá pendent las vacanças. Aprèp de corses al Collègi d'Occitània per saupre escriure la lenga rescontrèt los occitanitas Nimesencs en 1981: Joan Jornot, Aimat Serre, Jòrgi Gròs e sa filha Lisa Gròs. Lo faguèron dintrar a l'I.E.O. Garde d coma secretari e venguèt, puèi, president de la MARPOC de 1986 fins a 2006.

E fin finala, a tot espepissar, ne fa un molon de causas Jòrdi! Escriu de romans, «Cevena uèi o deman» en dos volumes, «Rachid de la cevena» qu'es una istòria d'amor dins lo rescontre de doas culturas, «De vila, de mar e de mont»... Fa de reviradas e transcripcions en grafia classica de Contaires de la Cevena, «Las castanhadas» en 3 volumes del Marqués de la Fara-Alais... Participèt tanben a la realization d'obratges coma «Enfança e colors» amb Maria Joana Verny al licèu de la Camarga de Nimes.

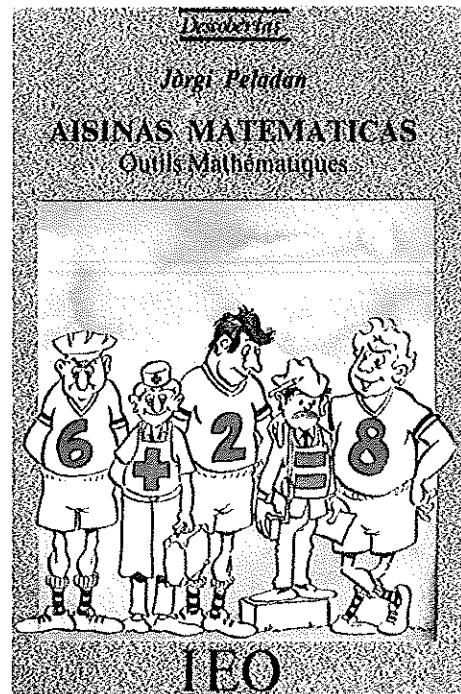
A creat la colleccion «Aisinas» (mai d'un ventenat d'obratges amb la Calandreta Aimat Serre de Nimes. E amb Josiana Romero faguèt la version occitana de l'imagièr per las éditions Fleurus. Per l'ora acaban un metòde d'aprendissatge de l'occitan sens passar pel Francès e que dèu sortir a IDECO.

Levat tot aquò, es present a ràdio France Bleue Nimes e ràdio Interval, fa diferents articles dins lo jornal, ensenha dins de talhièrs de lenga de la MARPOC, als parents de la Calandreta... S'arrèsta pas jamai lo Jòrdi!!!

Dins la logica de mos articles «rescontre amb...», aurai pas poscut balhar la plaça a totes aqueles qu'an per ieu una importància bèla.

Disi aquí, que a costat de Jòrdi Peladan, i a bravament de mond que m'an donat lo vam e l'enveja d'èsser çò que soi uèi e que i son per quicòm dins la causida de mon camin.

Mercés a tu Jòrdi de far tot çò que fas e, a l'ora ont ne sèm de la nostra formacion, grand mercés per tas aisinas matematicas....

Natalia Gregoire e Laurenç Ferreres

Brèvas... (occitan lengadocian e gascon)

★ 31ena Universitat Occitana d'Estiu: «Fèstas e resisténcias en terra d'Òc» - Del 4 al 8 de julhet de 2007 - Collègi de la revolution 30 000 Nimes - Corses de lenga, conferéncias, concèrts, teatre, balèti....Organizada per la MARPOC amb la participacion de l'IEO de Gard - 04 66 76 19 09 - marpoc2@wanadoo.fr

★ « Oeno'dyssée », creacion de Claudi Alranq en omenatge al vin e al vinhairon, lo 22 de junh sus la plaça de la Comèdia a Montpelhièr a l'entorn de 20h30, dins l'encastre de Total Festum, per lo Teatre La rampa.

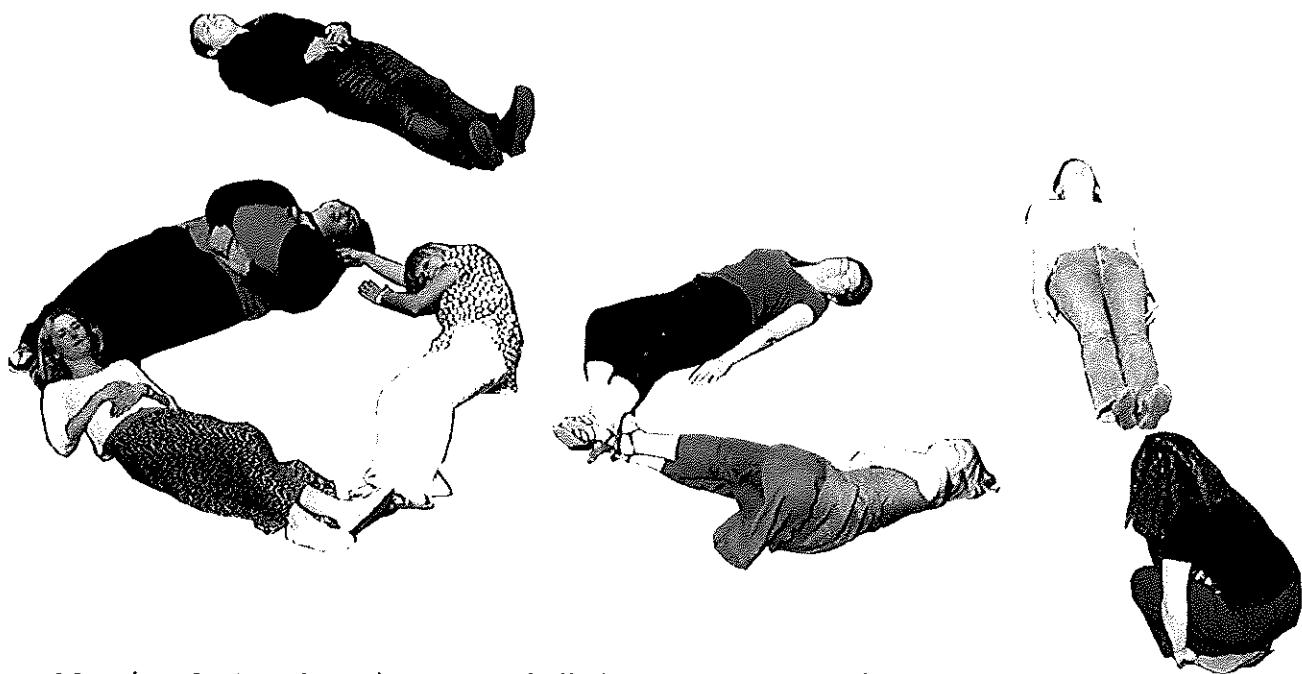
★ Huec de la Sent Jan, dissabte 23 de junh a Lescar.

★ Concèrt a gratis e bal dab Boha Constrictor, a 10 òras deth ser a Sent Pèr de Lèren, eth divés 6 de julhet.

De còr e d'òc:

(occitan lengadocian)

4

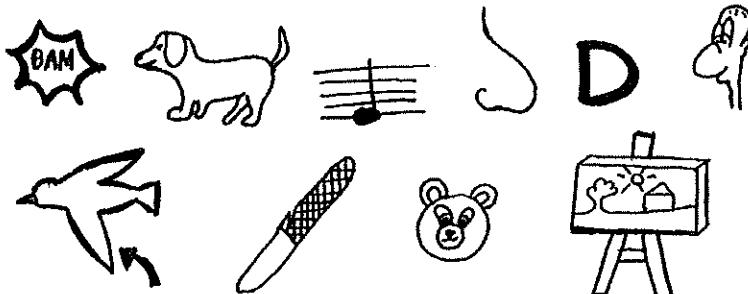

Mercés a Corina Lheritièr e son trabalh d'escriptura amb lo còs dels mainatges
de sa classa, aguèrem l'idèa de nos exprimir...

la còla tota «Jan de Nadau»

Rebús

(occitan gascon)

Resposta: vam caminar de cap ta l'immortella

Bialana Larrei Lassala e Veronica Pompèu

Provèrbi

(arab, occitan lengadocian)

إِنَّمَا تَعْلَمُ بِرَازَانْ دِيَالْ لَفْلُوْسْ، أَعْلَمُ بِهِتَوْ؛ إِنَّمَا عَلَمَ
غَيْرَ شَوَّهَ، أَعْلَمُ بِقَلْبِهِ.
Ila âandak bezzaf dleflouss, âti mennou;
ila ândak ghir chouia, âti kalbek.
Se possedisses förça riquesas, dona ton ben;
se ne possedisses gaire, dona ton còr.

Cindi Franco e Laurenç Ferrères

Cap de publicacion: Felip Hammel   **Cap redactor:** La còla tota «Jan de Nadau»
Còla dels A1 de 2006-2007: Laurenç Ferrères (len), Catarina Vauzelle (lem), Cindi Franco (len), Emilia Bret (len),
Natalia Gregòri (len), Veronica Pompèu (gas), Julia Roiron (pro) Bialana Larrey Lassalle (gas).

SE PÒT MANJAR MAS ES PAS D'ESCAMPAR PER CARRIÈRAS